

Postritel: „Mina, supervaras 3” * „Väikeste hiiglaste” võitjad – Inese imelised

KOOLILASTE AJAKIRI

HIND 2,25 €

06
2017

HEA LAPS

AUHINNASADU

Hot Wheels

JÜRIBUUKUUMAD KUMMID!

Aprillis – jüribuuk – on meie põhjamaised juba maanteed lahti sulanud ja ootavad autosid pikkadele matkadele. Küllap oled märganud, et igal autolgi on oma nägu ja iseloom: mõned on uljad, mõned tõsised ja mõned koguni kurbade silmadega. Samas on nii mõnigi sõiduk lõbusa ja laheda näoga – selliseid võib näha nii maanteedel kui ka Hot Wheelsi mänguautode sarjas.

Kas Sina oskaksid leiutada lõbusaid ja naljakaid autosid? Saada oma lahe autojoonistus toimetusse enne 5. maid 2017! Parimate autodisainerite vahel loosime välja vahvaid Hot Wheelsi automudeleid Rimonnelt!

NB! Meie sõbral, mänguasjade maaletoojal Rimonnelt, on just praegu käimas suurem Hot Wheelsi autode kampaania, millest saab iga Hot Wheelsi huviline interneti kaudu osa võtta!

Rimonne autojoonistamisvõistluse peauhinna saavad **ROMET NURMSALU** ja **RISTO LEMSALU** Türitl, **AALIKE APALEV** Moostest ja **MATTIAS RAUDSEPP** Laevast. Väikeste automodelite võitjad on **JANE BURK** Koongast, **RASMUS INK** Laevast, **INDREK KAREL PALMEOS**, **HENRI SCHMIDT** ja **KAROLA LEE AASAVELT** Türitl.

Strawbees®

PRODUCTS 2017

400 Strawbees. THE CREATIVE CONSTRUCTION KIT

21 Strawbees. THE CREATIVE CONSTRUCTION KIT

200 Strawbees. THE CREATIVE CONSTRUCTION KIT

16 Strawbees. THE CREATIVE CONSTRUCTION KIT

Rekato Strawbees komplektid võitsid **AULIKE APALEV** Moostest, **MELANY CLAUSEN** Laevast ja **ANDERS MAIT ALBERG** ning **OSKAR LILLERAND** Türitl.

Suur aitäh haridus- ja teadusministeeriumile, kes tellis ajakirja meie põhikoolidele!

AHOI, HEAD SÕBRAD JA SUGULASED!

Jaanikuu ongi käes! Ees on pikk suvine koolivaheaeg, mis tuleb kindla peale mõnus, päikeseline ja huvitav. Ärge siis ainult lugemist ja kirjutamist unustage ja võtke osa ka Hea Lapse uutest võistlustest!

Nüüd aga anname teada meie aprilli- numbris ilmunud võistluste tulemused. Auhindade kättesaamisega on lood nii, et **Tallinna, Harju-, Lääne-, Järva- ja Virumaa** lugejate auhinnad toimetame **Kullo Lastegaleriisse (Kuninga 6, Tallinn, avatud teisipäevast laupäevani kella 10 – 18)**. Lõuna-estlaste preemiad läkitatakse O. Lutsu nimelisse Keskraamatukogusse (**Tartu, Kompanii 3/5**). Kui kellelgi on muid soovide ja ettepanekuid, siis palume toimetusse kirjutada, helistada või meilida.

Ristsõnade lahendajatest tõi loosiõnn „Juku juntsüklopeedia“ **LISETT ALTI**le Põide vallast ja **KÄRT PÄRNATILE** Pärnumaalt.

Viktoriini õigete vastuste saatjaid saavad preemiaraamatud **MAIBRIT VILU** Sõmerust, **ORAVA Kooli pikapäevariühm** ja **TIM SADRAK** Tartust.

Lembitu mõistatuse auhinnaraamatud võitsid **SIIM TILGA** Tartust ja **MERILIIS KIVIMÄGI** Orissaarest.

Laulupeo-eelse lugude võistluse „Mina jään“ auhinnad pälvisid **ALMA BOISBOURDIN** Tallinnast, **ALO KULDHAAMER** Kammeri koolist, **KAIRIT KOLK**, **KAUPO TIIRIK** ja **KAMERON PUKKA** Türi põhikoolist, **ANGELIKA MAŠAK** Tallinna Mustjõe gümnaasiumist ja **HELENA PAAS** Järveküla koolist.

Palju õnne võitjatele! Järgmises numbris jagame juba uusi auhindu!

HEA LAPS SELLES NUMBRIS:

LAHEDAT LUGEMIST

„Mina jään“: Kaupo Tiirik, Alo Kuldhaamer, Helena Paas, Kameron Pukka, Angelika Mašak, Alma Boisbourdin, Kairit Kolk — 4
Andrus Pajumägi „Kratiga sõbraks“ — 6
Veiko Märka „Kolm lõvi“ — 8
Riko Michelsoni „Kitsepere“ — 9
Luulet: Anne-Ly Mutli, Ülle Kütsen, Tarmo Vaarmets, Leelo Tungal, Kaupo Piir, Meriliis Kivimägi, Carmen Männigo — 10
Oma sulega: Mia Johanna Rohula — 12

GALERII

Savisellide näituselt — 13

MAAILM MEIE ÜMBER

Tore loodus: Mai Zernask murust — 14
Tere, lind! Peep Veedla hänilasest — 16

Meie suurkujud: Jaak Urmet Ernst Öpikust — 18
Räpiöö Türil — 20
Poster 1: „Mina, supervaras 3“ — 21
Poster 2: TV 2 „Väikeste hiiglaste“ võitjad – Inese imelised — 22

TEE ISE

Osavnäpp: Lully Gustavsoni rosettkäevõru — 25
Mustkunstnik Ande veetrick — 26
Anna Weidebaumi intervjuu Rasmus Puuriga — 27
Sandra sööginurk: rabarberimarinaad, hiina kapsa salat — 28

NUPUTA JA NAERA!

Ilmar Trulli ristsõna — 29
Lembitu mõistatus, viktoriin 30
Paetisme — 31
Naeru-uss — 32

ELUMELU

Uudised — 33
Avasta endas geenius! Riina Rammo kullaketramisest — 34
Thomas Scheileke koomiks — 36
Kinouudised — 37
Hobid: Anna-Maria Uulma intervjuu Lee Tammega — 38
Siit ja sealt: hümnid, kangelased, Barbie'd — 39
Järjehoidja — 40
Toronto Eesti Koolist — 41
Markus Saksatamm turvameeste embleemidest — 42
Rimonne: Uno kaardid — 43
Rekato: rahumeelne Sõnasõda — 44

Ajakiri Hea Laps ilmub 1994. aastast
Väljaandja: SA Kultuurileht
Voorimehe 9, Tallinn 10146, tel 6833145
Toimetus: toimetus@healaps.ee
Peatoimetaja: Leelo Tungal (leelo@healaps.ee)
Kujundaja: Vivika Kalt (vivika@healaps.ee)
Toimetaja: Anna-Magdaleena Kangro (anna@healaps.ee)

Trükk: PRINTALL
Tellimine: AS Ekspress Post,
tel 6177717
www.tellimine.ee
Hind üksikmüügis 2,25

Kaaneplilt: Ülle Meister

MINA JÄÄN

MINA JÄÄN

Mina jään. Miks? Miks ma peaksin jääma?

Siin on mu kodu ja see peaks olema piisav põhjus jäämiseks.

Ma siiski kirjutan veel, kas või juba sellepärast, et endale meelde tuletada, kui hea koht on Eesti.

Nagu ma ütlesin, on siin minu kodu, samuti mu perekond. Kõik need inimesed, kes on vaeva näinud, et mind üles kasvatada. Nemadki on põhjuseks, miks ma olen siin, kus ma olen. siinsete tavade ja kommetega kasvasin üles ja mulle meeldib eesti kultuur, oleme ainulaadsed.

Minu arvates oleks see reetmine, kui ma lihtsalt ära läheksin. Ma reedaksin oma armsad lähedased. Ma ei saa unustada ka sõpru, neid lihtsalt kõrvale heita. Meil on üksteisega nii palju jagada, meil on ühised mälestused. Mul on suur rõõm neid iga päev näha, nendega koos rõõmustada.

Eestlasi on vähe ja Eesti on väike – jah, seda küll. Eesti keele rääkijaid võrreldes mõne suurema keelega on samuti vähe, ent ometi me kestame. Oleme vaprad oma väiksuses ja hoiame seda, mis meil on. Loodust iseloomustab mitmekesisus ja kohati metsikus. Kui ikka tahad, kaod padrikusse ära. Hingematvaid hetki võib välja võluda neljast aastaajast, kunagi pole koht üks ja seesama, alati on kõik muutumises. Selles paigas valitseb õnneks rahu, sest üldjuhul on siin torme harva, pole sõda. Olen turvalisel pinnal ja kindel homses, see maa on vaba ja siin on hea.

Eesti on parim paik. Mina jään.

Kaupo Tiirik Türi Põhikooli 6. a klassist

MINA JÄÄN

Ma tahan jääda Eestisse, kuna siin on imelised ürgsed metsad. Mulle meeldib metsas käia ja omi mõtteid mõelda. Jaluta, matka, orienteeru, korja seeni ja marju ja joo tervislikku kasemahla. Vahtramahla võib ka juua. Isegi metsloomi võib metsas kohata, neid ei pea kartma. Meil on kõrged puud ja kohevad põõsad, meie metsad annavad meile süüa, kütet ja mööblit.

Meie kodumaa ilm on vaheldust pakkuv – kord külm, kord palav. Omad võlud on kõikidel aastaegadel.

Eestimaal on hea elada, sest siin on palju põnevaid kohti, kus seigelda ja mida avastada. Õpetaja ütles ka, et enne kui maailma rändama lähed, käi Nuustakul ära!

Eestimaal on minu kodu, pere ja sõbrad. Siin ma elan.

Ma tahan Eestis elada, sest Eestimaa on üks ilusamaid ja ainulaadsemaid paiku maailmas oma kultuuri, oma keele, oma inimeste ja minuga. Mina jään!

Alo Kuldhaamer Kammeri kooli 6. klassist

MINA JÄÄN

Eesti on väga ilus riik. Siin on väga ilusaid vaatamisväärsusi. Ka loodus on väga ilus ja puhas. Siin ei ole looduskatastroofe. Paljudes riikides on kas maavärinad, tsunamid vms. Siin on väga ilusad järved ja jõed. Suvel käin ma tavaliselt Harku järves ujumas. Kui olen vanaema juures, käin ujumas Pühajärves. Siin on ilusad metsad ja väga ilusad loomad.

Eestis on hea kliima, kuna siin on nii soojasid kui ka külmasid ilmasid, lund kui ka päikest. Siin on ka palju

vihmaseid ilmu. Suvel soojemad vihmad, muul ajal jahedamad. Meil on neli aastaega. On riike, kus on aastaegu kolm, kaks või üks. Need võivad olla nii soojad, külmad kui ka vihmased ilmad. Mulle meeldib, et meil on kõik aastaajad erinevad. Minu lemmik on kevad, kuna siis on mul sünnipäev. Ka teised aastaajad on ilusad. Kõigis on midagi head.

Eesti lipp on ilusates värvides. Mulle meeldib eesti keel. See on väga kaunis. Selles keeles saab ennast väga hästi väljendada. Kõik sõnad on väga ilusad. Kõige ilusamad sõnad on ema, kodu, ilus, kaunis, imeline. Maailmas on vähe inimesi, kelle emakeel on eesti keel. Seepärast peab seda hoidma näiteks laulupidudega, kuna seal laulame emakeelseid laule. Mina räägin kodus eesti keelt, kuna kõik pereliikmed on eestlased.

Eestis on väga lahked ja toredad inimesed. Eesti on väike riik. See on hea, kuna saad õppida tundma kõiki paiku ja nendes käia. See annab mulle ka väga turvalise tunde. Kogu mu pere on Eestis. Ka kõik nemad arvavad, et Eesti on parim koht, kus elada saab. Ma ei suudaks ilma nendeta elada. Ma olen käinud reisimas väga paljudes riikides, aga Eestis on kõige parem. Ükskõik, kuhu ma ka ei läheks, tean, et minu kodu on Eestis ja siit ma ei lahku.

Need ongi põhjused, miks ma kunagi Eestist lahkuda ei taha. Mina jään alati Eestisse.

Helena Paas Järveküla kooli 4. b klassist

MINA JÄÄN

Kindlasti olete mõelnud, kas jääda Eestisse või mitte. Kas mulle meeldib Eestis elada? Vastus on jah, mulle meeldib. Siin on nii puhas loodus ja head sõbrad, kõik see, mis mulle tähtis.

Isamaa on mulle kõige olulisem. Kas ma ise jään Eestisse? Loomulikult jään, mulle meeldib kõik, mis meie Eestiga seotud. Me oleme nii väike riik ja osaleme isegi olümpial – vot see on tore!

Miks mõned siit lahkuvad? Miks välismaale lähivad? Ilmselt on asi selles, et neil ei ole turvaline või nad siis tahavad suuremas riigis elada. Inimesed ikka unistavad suuremast palgast ja parematest tingimustest. Mõned tahavad lihtsalt maailma näha. Põhjusteid on mitmeid, inimestel on vabadus valida ja see on hea.

Mina ei tahaks siit ära minna, Eesti on ikkagi mu kodumaa ja ta on mulle armas.

Kameron Pukka Türi Põhikooli 6. a klassist

MINA JÄÄN

Eesti on rahulik paik. Me saame siin kõik omavahel sõbralikult läbi. Meil ei ole lollid, vaid targad, lahked ja ägedad presidendid. Ma arvan, et kõik eestlased on oma maale väga palju võlgu

et ta meid on loonud

et siin nii kaunis loodus on

et ta elanikel laulupeo mõte tuli.

Aitame teisi edasi, täname oma kodu, sugulasi, lähedasi inimesi ja töötajaid, et nad ehitavad meile maju, valmistavad süüa jne.

Elame oma elu! Ära kiusa teisi, ära lase teistel ka oma elu segada! Jää iseendaks! Austa loodust!

Alma Boisbourdin (9a.) Tallinnast

MINA JÄÄN

Millest algab kodumaa? See algab sellest kohast, kus ma olen sündinud ja kus on minu kodu ja perekond.

Isa ja ema räägivad mulle, et nende isamaa on vana maja maal, kus elavad nende vanemad.

Aga minu isamaa on kõigepealt Tallinn – imeilus vana linn, pargid, tänavad ja sadam.

Minu isamaa on väga väike, aga ma elan siin ja mulle meeldib mu isamaa. Mulle meeldib Eesti loodus, meeldivad eesti inimesed ja eesti keel.

Angelika Mašak Tallinna Mustjõe gümnaasiumi 6. b klassist

MINA JÄÄN

Eesti on sellepärast hea, et siin on puhas loodus ja õhk on värske. Loomadel ja lindudel on hea elada ja Eestis ei ole vulkaane, maavärinaid ega mürgiseid putukaid ja madusid. Rändlinnud armastavad meie maad ja tulevad siia igal kevadel tagasi. Eesti on hea väike ja ei ole nii hiigelsuur nagu Venemaa, et peab mitmeid päevi rongiga sõitma ja seal igavlema. Eestis on ilusaid paiku ja parke.

Mulle meeldib Eestis see, et siin on kõik mu sõbrad ja sugulased. Mulle meeldib eesti keel ja ma saan selles keeles rääkida. Meil on siin head lauljad, näitlejad ja lahedad telesaated.

Eestis on toredad rahvuspühad – näiteks jaanipäev, kui tehakse suurt lõket. Mulle meeldib ka vastlaliugu lasta ja jõulude ajal kingitusi saada. Eesti lipp ka ilusat värvi.

Kairit Kolk (9a.) Türi Põhikooli 2c klassist

Kratiga sõbraks

Žürii eriauhind

Andrus Pajumägi Kambja põhikooli 9. klassist

„Ükskord ammu-ammu... Keda huvitab see, mis oli ammu-ammu! See on IGAV. Mul on parematki teha kui lugeda juttu, mis toimus kümneid või sadu aastaid tagasi. Mis kasu ma sellest saan?” mõtles Peeter. Ta pealtnäha täiesti tavaline poiss, saab kõigiga hästi läbi ja on õpetajatele terve oma kooliajamuljet avaldanud. Kuid naeruse näo taga on hoopis midagi muud. Tegelikult on ta väga kurb, ta ei talu kuigi hästi stressi, eriti nüüd, kui ees on kooli lõpetamine. Pidev surve saada häid hindeid, käia võistlustel ja kartus tuleviku ees on söönud Peetri rõõmust peaaegu tühjaks.

Kord sai ta vene keele tunnis kahe. See oli talle suur šokk, mis pani ta koolist puuduma terveks nädalaks. Kodus sattus talle näppu Andrus Kivirähki „Rehepapp”. Ta luges raamatu ühe öhtuga läbi ning sattus sellest nii vaimustusse, et veetis terve järgmise päeva krattide uurimisega. Ja nüüd, kui koduste tööde hulk aina kasvas, tundus krati omamise mõte Peetrile aina ahvatlevam.

Ta hakkas ehitama koolikratti, kes tuleks tema abistamisega suurepäraselt toime. Kooliasjadest poisil õnneks puudust ei olnud, kuna igal aastal soetatakse miskipärast uued. Krati peaks pani ta ühe oma vana pinali ja toppis selle vana entsüklopeedia lehtedest paksult täis. Krati keha tegi ta vanast koolikotist ja selle sisse said vanad õpikud, eriti keskendus ta vene keelele. Käteks ja jalgadeks sai käputäis peaaegu kasutatamata pliitaseid. Kasutust leidsid ka Adidase tossud, millest Peeter oli välja kasvanud. Lõpuks sai ta krati keha valmis ja nüüd oli vaja hinge. Selleks pidi minema kesköök ristteele ja ootama Vanapaganat, kellele kolm veretilka anda. Õnneks meenus Peetrile Rehepapp, kes tüssas Vanapaganat punaste

sõstardega, kuid kahjuks talvel selliseid asju ju ei leidu, Peeter tuhlas terve maja segamini, et saada midagi verega sarnast. Ketsup oli otsas, aga maasikamoosiga poleks kuidagi saanud Vanapaganat tüssata, mis sest, et ta raamatute põhjal nii juhm tundus olevat. Ja äkki lõi poisile pähe – keldris oli ju veel punasesõstramahla. Ta krahmas pipeti, et verepiisad näeksid usutavamad välja, ja hankis vajaliku andami.

Ristteel tõmbas külm põhjatuul, aga plaani ei tohtinud pooleli jätta – hinded peavad paranema, ta peab tulevikus arstiks saama. Äkitselt ilmuski Põrgu peremees. Räägiti, et tal on kaks suurt keerdus sarve, pikk saba, millega ta võis lugedes raamatut hoida, ilma et käsi kasutama peaks, küüned, mida nähes küünetehnikud minestaksid. Aga see tegelane polnud mitte ligi-

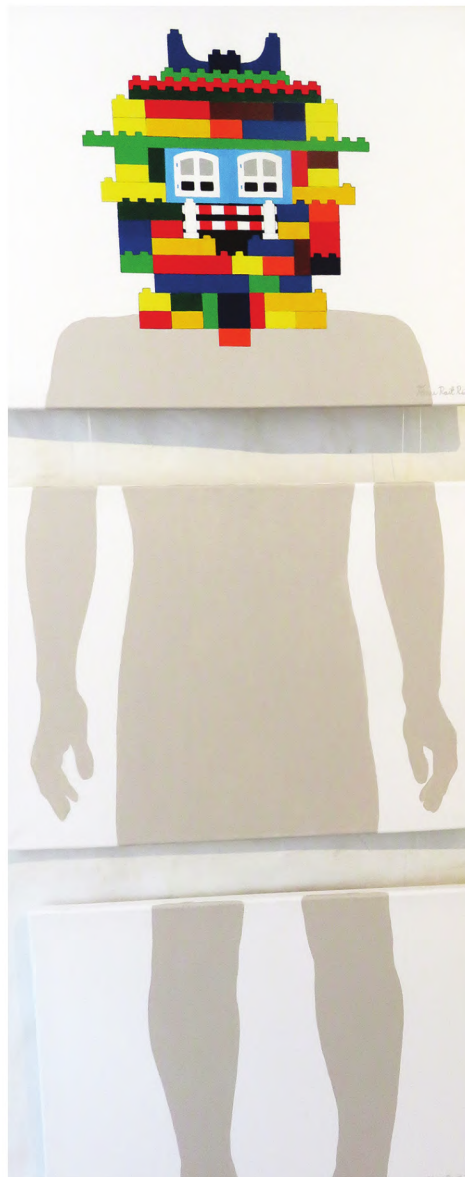
lähedastki. Tal oli peas nokats, millel oli sulaselges inglise keeles kiri „rock’n roll” ja läbi mütsi oli näha paari mügarikku. Seljas olid tal dressid. Sabast polnud jälgegi ja küüned – neid polnud tal öieti ollagi. Tema vanuseks võis pakkuda kõige rohkem 30.

Peeter astus tegelasele lähemale ja küsis väriseva häälega; „Kas teie oletegi Vanapagan?”

Kahtlane kuju silmitses poissi kurjakuulutava pilguga ja vastas: „Jo-jou-jou, What’s up? Ikka mina, Vanapagan. Asja kah või kutsusid mind niisama ja segasid ilmaasjata? Tee kähku, mul Põrgus praegu selline raju heavy rocki-kontsert pooleli. Kõik vaesed Põrgu hinged on täiega sillass, isegi Stalin ja Hitler võtsid kidrad kätte ja hakkasid tsämmima.”

Peeter oli pahviks löödud, aga ta võttis end kokku ja lausus kartlikul ja ebakindlal häälel: „Üks kratihing, palun.”

Vanapagan kohkus poisi soovist, sest juba sada aastat

Tõnu-Rait Rõismäe Põlgulinn Gümnaasiumist

polnud keegi seda küsinud. Keegi ei julgenud enam temaga äri teha.

„Olgu nii. Las ma arvutan, üks hing, see teeb...” Vanapagan arvutas näppudel, mis valmistas talle kõvasti raskusi, „kaks veretilka pluss käibemaks, kokku kolm veretilka.”

Vanapagan võttis dressipükste taskust vana narmendava ja tolmuse paberilehe ning viskas selle värisvale poisile.

Peeter rullis selle lahti ning nägi pikka nimekirja. Ta lisas ka oma nime ja teeskles näppu löikamist. Vanapagana pärast ta ei muretsenud, sest too oli liiga hõivatud kõrvaklappidest Hitleri kitarrisoolole kaasa- elamisega. Peeter ulatas lehe Vanapaganale tagasi ning too kadus nelja tuule poole.

Poiss lippas koju nii kiiresti kui suutis. Ta lõi ukse pauguga lahti ja hakkas kratti otsima. Voodi alt kostis krabinat. Peeter koputas vastu peatsit ning kohe ilmus välja kratt koos vene keele töövihikuga.

„Tere, mina olema Vasja, sinu ustav kratuška, Mina teenima sind surmani, sa pead kähku tööd andma mulle,” kõneles kratt tugeva vene keele aktsendiga.

„Olen vist vene keele õpikutega üle pingutanud,” mõtles veidriku looja. Poiss andis kohe kratile töö kätte – ajalooferaadiga oli kõige kiirem.

Järgmisel hommikul krahmas ta kiiresti koti, krati kirjutatud töö ning tormas kooli poole. Hiljem kodus e-koolist tulemusi vaadates ehmatas teda üks ilus punane kaks. Temale, parimale ajalootundjale, tuli selline pauk küll selgest taevast. Kui Peeter süüdlase üles leidis, oli Vasja ümbritsetud kümnetest raamatutest ja ise üsna rābaldunud olekus. Paari pilguga oli Peeter aru saanud, et krati õigekirjaülesanded olid mingis eesti ja vene keele ristandis.

Pärast seda uuris Peeter Vasjalt: „Kuule, mis sa sinna eilsesse töösse kirjutasid?” „Töö olema minu kõige parem jutt. Kas meeldis? Terve öö otsa mina vaeva nägema, et teile mitte pettumust valmistada,” rääkis Vasja, silmad elevil. „Ega mina mitte välja mõtlema, kõik sulatōsi. Kirjutasin, kuidas mu vaarisa kratt Petja oli Stalini käsutuses ja Adolf Hitleri kratiga kaarte tagus. Siis ma veel kirjutama, kuidas mu vanaisa kratt Maksim kukutas Stalini käsul Hitleri impeeriumi, sest Hitleril olevat olnud liiga palju kratte...” jutustas Vasja. Mida kauem Vasja rääkis, seda pingsamalt Peeter kuulas.

Nagu niuhti oli õhtust saanud hommik – Peeter ja Vasja olid öö läbi jutustanud, Mõlemad õppisid midagi uut ja olid hāmmingus, mida nad üksteise kohta teada said. Tol hetkel tegid kaks uhiuut sõpra omavahel lepingu. Vasja lubas õpetada Peetrile vene keelt ja Peeter seevastu kratile oma emakeelt.

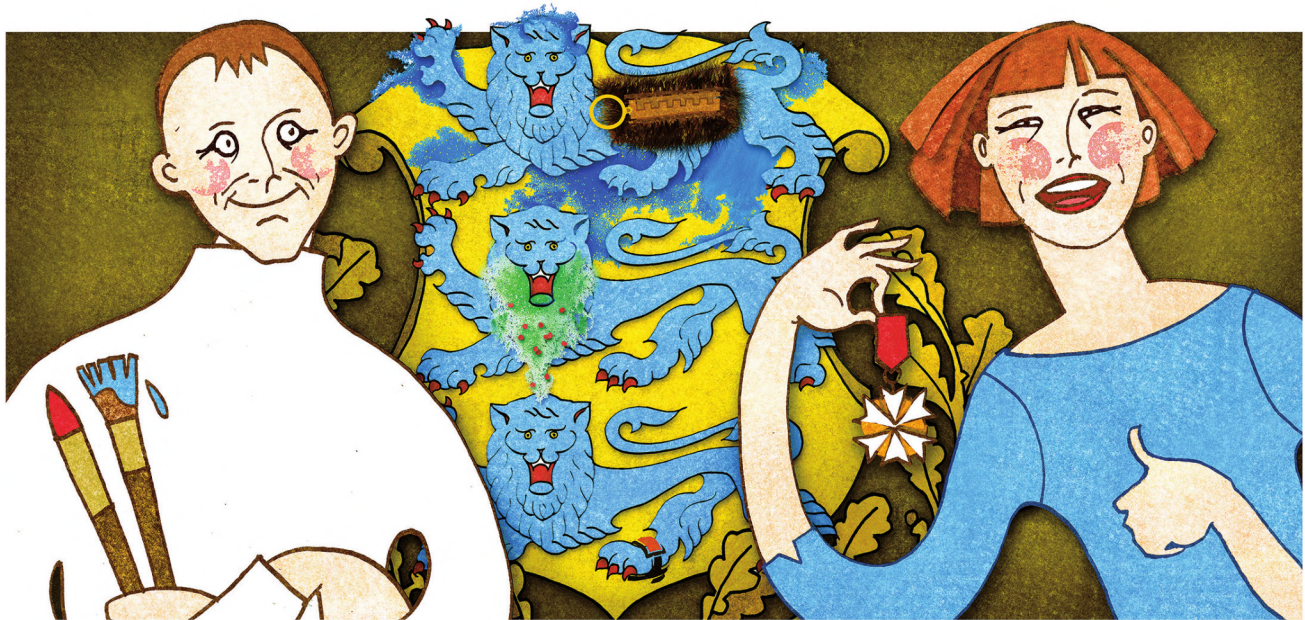

Laura Palkov Peigulinna Gümnaasiumist

Varsti Peetri hinded paranesid ja stress oli kui pūhitud. Peale õpiabi oli Vasja Peetrile ka sõbra eest. Vasja eesti keelgi kõlas inimese moodi ning kratil polnud mitte ainult sugulaste elulood peas, vaid ta võttis ette ka Konstantin Pätsi eluloo lugemise.

Kui kätte jõudis kevadise eksami päev, oli Peeter närvis. Õhtul enne seda ei olnud ta kordagi raamatuid käest pannud, et kõik ikka üle kontrollida. Mida lähemale kurjakuulutava eksami algus jõudis, seda närvilisemaks Peeter muutus. Kõiksugused mõtted tuhisesid ta peast läbi. Kui õpetaja oli andnud käsu töö alustamiseks, pööras Peeter kartlikult ümber ning hakkas lahendama. Tööd tehes ei parandanud Peeter kordagi, vaid kirjutas pidurdamatult, üritades meenutada Vasja õpetusi ja märkusi. Oma üllatuseks tegi ta klassi parima töö. Ta sai direktorilt kiituskirja ning lõpetas kooli viitega.

Kuna Peetri hinded olid nii head, sai ta kohe tippgümnaasiumisse sisse ning nad jätkasid ka seal Vasjaga oma koostööd. Arstiks ta enam saada ei tahtnud – temast sai vene keele õpetaja väikeses maakoolis. Vasja aga purjetas Euroopasse ja hakkas tudengeid juhendama. Hoolimata oma väikesest kasvust oli ta seal väga tähtsas nimekirjas. Ainult sõna „IGAV” oli kadunud mõlema kõnepruugist.

Kolm lõvi

Veiko Märka

Enne kui Kersti Kaljulaid Eesti presidendiks hakkas, oli ta palju aastaid elanud ja töötanud Luksemburgis. Ta ei mäletanudki enam korralikult, kus see Eesti asub ja mida seal tehakse. Aga et uues ametis kogu rahvaga hästi läbi saada ja näidata, kuidas ta oma sünnimaast lugu peab, otsustas uus president, et laseb oma töökabineti uksele Kadrioru lossis maalida suure Eesti Vabariigi vapi. Kaljulaid uuris kohe välja, et sellel peab olema kolm lõvi. Sellepärast kutsus ta ust kaunistama Eesti kõige kuulsama loomade maali ja Navitrolla.

Esiialgu läks Navitrollal töö plaani järgi ja ilma viperusteta. Vapi põhi oli juba valmis saanud ning ka tammepärg sellele ümber joonistatud. Ainult lõvid vajasisid veel üksikasjalikumat viimistlemist. Selle töö jättis kunstnik viimaseks päevaks.

Aga ööl enne seda nägi Navitrolla hirmsat und: tema toa pimedast nurgast ilmus välja neljas lõvi, kes samuti vapile pääseda tahtis. Kui kunstnik sellest otsustavalt keeldus – ruumi ju enam ei olnud –, sai lõvi kurjaks, hakkas teda koledasti mõirates taga ajama ning ähvardas maha murda. Unenägu oli nii õudne, et isegi hommikul pärast ärkamist ei suutnud meister kuidagi rahuneda ega tööle keskenduda. Kuid midagi polnud parata, kokkulepitud tähtaeg oli kätte jõudnud. Kunstnik asus ohtes vapi kallale, ehkki tema käed värisesid ikka veel. Kõige hullem oli see, et lõvid, keda ta nüüd uksele maalima pidi, nägid ju täpselt samasugused välja nagu kohutav öine tagaajaja. Väga raske oli neile otsa vaadata.

Ülemine lõvi, kelle lõpunimaalimist kunstnik kõigepealt alustas, tuli väga kole välja. Looma piirjooned valgusid laiali, värv ei olnud ühtlaselt sinine nagu peab. Ainult pea sai korralik, sest selle oli Navitrolla juba eelmisel päeval valmis teinud. Ent suur häda teeb inimese tihti leidlikuks. Et vigu varjata, maalis Navitrolla lõvile selga paksu pruuni muhvi, mis ulatus kaelast jalalabadeni. Selle ette tegi aga tõmbluku.

Ka keskmise lõviga ei läinud kõik hästi. Loom hakkas juba valmis saama, kui Navitrolla pillas tema lõua alla suure sinise värvipläraka, mis kiiresti kollase põhjaga ühines ning rohelisteks muutus. Kunstnik ei kaotanud ka nüüd pead. Ta joonistas lõvile ette paksu samblast habeme. Et iga vaataja aru saaks, et tegu on just samblaga, pintseldas Navitrolla lõvi habemesse ka mõned jõhvikad.

Alumise lõvi maalimise ajaks oli kunstnik juba täiesti rahunenud ega teinud enam ühtegi vigu. Loom tuli välja täpselt selline nagu ette nähtud. Ent tööd üle vaadates ei jäänud Navitrolla ikkagi rahule. Kolmas lõvi nägi välja kuidagi paljas, igav ja ilma omapärata. Ning kunstnik otsustas, et maalib loomale vähemalt kingad tagumiste käppade otsa. Aga et öö ja päeva jooksul läbi elatud närvipinge oli teda tublisti väsitanud, jättis Navitrolla kingapealsed poolikuks, et lõvi oma pikkade punaste küünistega varbaid liigutada saaks.

Presidendile meeldis uus vapp väga. Ta kiitis kunstnikku ning maksis talle küllusliku tasu.

Kitsepere

Ergutusauhind tänavusel Sten Roosi muinasjutuvõistlusel

STENI MUINASJUTUVÕISTLUSEL

Riko Mihkelson Tallinna Kivimäe põhikooli 6.a klassist

Elas kord maal metsas üks sõbralik kitsepere. Nende peremees Jaak hoolitses nende eest hästi ja neil oli koos väga tore olla. Kitsekused andsid peremehele palju tervislikku kitsepiima, millest valmistati maitsvat juustu. Jaak müüs oma kitsepiima ja -juustu ka ümberkaudsete külade elanikele. Siis aga kutsuti Jaak pealinna, riigikokku tööle ja ta ei jõudnud enam oma kitsede eest hoolitseda. Jaak võttis endale töölised appi, aga kitsekused olid kurvad ja töölised ei hoolitsenud ka nende eest nii hästi kui Jaak.

Kui Jaagu töölised ei andnud kitsedele süüa, siis kitsed ei andnud neile ka piima. Jaak pidi seda siis ostma naaberküla Matilt. Kui Jaak valiti ministriks,

läksid teised kadedaks ja hakkasid ta kohta kuulujutte rääkima. Nad said teada, et ta ei anna kitsedele süüa ja ostab kitsepiima ja kitsejuustu naaberküla Matilt. Siis tuli ka see välja, et ta oma töölistele ei taha raha maksta. Inimesed said teada, et kitsi koheldakse halvasti, ja nad ei ostnud enam kitsepiima ja -juustu.

Jõuluõhtul läksid kitsed koos jõuluvanaga riigikokku. Riigikogulased olid üllatunud, kui nägid jõuluvana ja Jaagu kitsi.

Kitsed rääkisid, et neil oli väga hea elu seal talus, kui Jaak nende juures oli. Jaak läks kitsede juurde tagasi maale ja kõik elasid õnnelikult edasi.

Pildid: Helin Tikerpuu

Anne-Ly Mutli Kalmetu põhikoolist

LILLELAPS

Väikesed lilled
veel kastest märjad.
Sinised ja lillad –
neist punun ma pärja.
Kui pärg on valmis,
panen ta pähe
ja hüüan nii, et hääl kähe:
„Käes on suvi!”

Ülle Kütsen

KOGU EESTI RAHVAS

Ütleb tere president,
talle viipab dirigent.
Koolilapsi igal pool,
hakkab laulma laulukoor.

Tantsumustri kirivöö
särab ka, kui käes on öö.
Kirju rahvariide seelik
näib rongkäigus ülemealik.

Ma ei ole üksik saar,
kui on ülal laulukaar.
Siit on vaadata nii vahva –
näha kogu Eesti rahvas.

Eha Põlendik Huvikeskus Kullo näitusel

Tarmo Vaarmets

JAANIÖÖ

Jaaniöösel jaaniussid
taevast alla sadasid.
Langevarjuhüpetega
rahvast maa peal rabasid.

Oli see vast kordumatult
kaunis ilutulestik!
Armunuid, kes seda nägid,
ootab helge tulevik.

Leelo Tungal

SINGER-VINGER-VINGERPUSS

Singer-vinger-vingerpuss,
meil käib linnas vinge buss:
juht ei küsi sõiduraha –
ühtki senti ta ei taha.
Laula vaid, kui sul on lust,
või siis loe mõnd luuletust.

Meenub sulle mõni viis –
võta laul sa üles siis!
On ju lahe, on ju vinge
lauldes linnas teha ringe!
Ja kui viisi sa ei pea,
proovi siiski – mine tea! ...

Oled sopran, bass või alt –
Virutaja tänavalt
meie bussiga sa tule
Vabanduse väljakule.
Meil on selline marsruut!
Singer-vinger! Tuut-tuut-tuut!

Kaie Lehniste Huvikeskus Kullo näitusel

Kaupo Piir Tartu Karlova kooli 3. a klassist

EESTIMAA

Eestimaa on tore maa,
tarkpead targad on seal ka.
Soome, Läti on me naaber,
president on ideaalne.

Metsad, järved toredad meil on,
metsas hüppab jänes, konn.
Kevad, suvi, sügis, talv –
aasta läbi on üks trall.

Marti poisid jooksevad,
kadriplikad tantsivad.
Eestimaa on parim maa,
kus on hea elada.

Meriliis Kivimägi Orissaare gümnaasiumist

OLI, ON JA JÄÄB

Pühendatud Eesti Vabariigi 100. sünniaastale

Eesti väikseks, armsaks jääb,
nii ta oli, on ja jääb.
Tammepuud, me hiiepuud,
iidsete puude naervad suud...
Valmib leib ja valmib mesi,
teeme tööd me mitmekesi.
Püüab kala kalamees,
kala ujub Läänemere vees.
Jah – nii oli, on ja jääb.
Eesti ikka armsaks jääb!

Kaia Hommik Huvikeskus Kullo näitusel

Kadri Alnumäe Huvikeskus Kullo näitusel

Carmen Männigo Kõpu põhikooli 5. klassist

EESTIMAA

Eestimaa on väike maa.
Kui hea on siin elada!
Meil põlde palju – suuri, väikeseid,
aga kõige tähtsam oled ikka sa.

Me lipp see lehvib kenasti
kolmes värvis tänagi.
Sinimustvalge ta
täna, homme, alati.

Mu isamaa, et sa teaks:
sind austan mina, teised ka.
Me hoiame sind endaga
igal pool uhkena.

OMA SULEGA

MIA JOHANNA ROHULA

Tere! Mina olen Mia ja ma olen 9 aastane. Elan Pärnus, üsna mere lähedal. Kolisime siia Sakust 2 aastat tagasi. Pärnu on hakanud mulle väga meeldima ja ma olen palju sõpru leidnud. Käin Pärnu Raeküla Kooli 2.B klassis, lisaks õpin muusikakoolis klaverit ja käin ka tantsukoolis. Lisaks klaverimängule ja tantsimisele meeldib mulle väga joonistada, ujuda, laulda, rulaga sõita ja sõpradega õues mängida, seda võin teha hommikust õhtuni, kas või ilma söömata. Viimasel ajal meeldib mulle väga ka luuletusi kirjutada, seda hakkasin tegema 8-aastaselt, nii et üsna hiljuti. Tavaliselt teen ma neid igavuse pärast, näiteks autos sõites või pika kontserdi ajal. Vahel luuletan ka nõ tellimise peale, näiteks koolis, kui pidi emakeelepäevaks kindlal teemal luuletuse tegema. Õnneks ma võitsin, kuigi tellimise peale ei tule luuletused nii kergesti kui oma lõbuks. Kui mõni teine amet vahepeal ette ei tule, loodan saada lauljaks, kes kirjutab oma laulud ise. Tuleb välja, et see on päris lihtne – kui tahan luuletuste asemel teha hoopis laulu, siis tuleb kohe ka viis. Mulle meeldib laval esineda, ükskõik kas laulmise, klaverimängu või tantsimisega. Olen laval ka oma luuletusi lugenud. Tavaliselt läheb mul võistlustel päris hästi.

NUMBRID

Kolm on kohtuseadus,
null on juba teadus,
kümme minu juubel on,
lemmikloomaks mul üks konn.

Kolm, neli, viis ja kuus,
numbriraamat on mul uus.
Kodus istub numbririda,
mina küsin aina: „Mida?“

Üheksa on kell juba,
õhtul rahus on mu tuba,
numbritest ma ära väsin,
unes näen, et numbreid käsin.

Hommikul ma ütlen tere
ikka väsind numbritele.
Kaks on alles kooliteel,
praegu käib meil „numbri keel“.

SÜNNIPÄEVAKINGID

Kui sa tuled minu peole,
palun kingi müts mu teole.
Kinke tahan hästi palju,
siis veel korralikke nalju.

Pidu kestab päris kaua,
jõuan ära katta laua.
Sina tuled, tema ka,
kõik siis hüüavad: „Hurraa!“

MAJA

Mul aias on väikene maja,
see maja on seal, kus vaja.
Ja Eesti lipp lehvib kui uhke lipp
ning valvur seisab nii sirge kui tikik.

Refrään: Oh lumi, oh lumi, oh lumi,
sinust saab teha nii ühte kui teist.
Oh lumi, oh lumi, oh lumi,
kasu on sinust ja kasu on meist.

Aken on majal, katus on ka,
see katus on valge, ha-ha-ha-ha.
Me joome seal teed ja istume seal,
väikese punase tooli peal.

GALERII

Kristin Antoi Tallinnast

Marie Loman Sauelt

SAVISELLID 2017

Birgitta Sälik, Jennifer Sassian Sauelt

Karmen Mariel Roop Jürist

Kätlin Kukk Muhust

Karolina Toots Sauelt

Saskia Lukkonen Kohilast

Anelle Uusküla Tallinnast

Andre Lepp Leisist

Eva Leena Vool Tallinnast

Internetist vaata THK Lastegalerii näituste kohta: www.kullo.ee

MURUDEST

Oleme harjunud murudega enda ümber – murud on linnahaljastuse, aedade, parkide, tänavate ja maanteede haljastu põhikomponent.

Mai Zernask

Nähkale meeldib Juulimemme juures olles kangesti tema ilusal talumurul mängida, joosta ja hullata. Tihti istub ka tema murutraktorile, kui memm ja taat muru niidavad. Ta on kuulnud täiskasvanuid omavahel rääkimas, et meie päevil pole enam uudiseks murude kasutamine ka sisehaljastuses ning katustelgi. Madal, tihe ja tallamisele vastupidav muru vajab õiget rajamist, õigeid taimeliike ja -sorte ning asjatundliku hooldamist. Muru on meie pilgule haljastuses nii roheliseks rahustavaks vaibaks kui ka vahelduseks aedade õiterohkusele. Tänapäeval pakutakse ka lille-murusid aedadesse. Sedagi on Nähka kuulnud, et suvi polegi muud kui üks lõputu muruniitmise: nädalalõpu

teevad urisevad niidukid aedades sellist müra, et enam ei kuule linnulaulugi. Muruniitmise tõttu pole rahu ei hilisõhtul ega varahommikulgi. Seega oli järjekordseks muruniitmise ajaks Nähka hingele kogunenud Juulimemmele esitamiseks hulk küsimusi.

„Juulimemm, mida siis on hea muru jaoks õieti vaja?” uudistas Nähka.

„Kõigepealt peeneteralist, ilma kivideta mulla pealispinda, mis võimaldaks muruseemnete ühtlast külvi,” lausus memm, kui oli veidi järele mõelnud. „Lisaks sellele vajame ka mulla häid füüsikalisi omadusi: õhus-tatust, vee läbilaskevõimet, küllaldast veemahutavust ja toiteainete sisaldust. Ja kindlasti on vajalik ka see,

et mullas tekiks soodsad tingimused mikroorganismide aktiivseks elutegevuseks. Muld ei tohiks sisaldada kahjulikke keemilisi ühendeid.

Muru rajamisel on aga väga oluline valida kohalikele tingimustele kõige sobivam murutaimeliik. Ka maa kõige hoolikam ettevalmistamine ja muru õige hooldamine ei taga kaunist muru, kui pole valitud õige seeme.”

„Aga milline peab üks õige muru olema?” jätkas Nähkö pärimist.

Vanamemm seletas: „Üks õige muru peab kindlasti olema hea talvekindlusega, hästi vastupidav tallamisele ja sagedasele madalniitmisele. Muru peab hakkama kevadel varakult kasvama, püsima sügisel kaua roheline ja olema aeglase kasvuga ning samas vajama vähe niitmist. Ja lõpuks peab ta muidugi olema tiheda, ilusa välimusega.”

„Aga kuidas tuleks muru hooldada?” oli Nähkö juba varuks uus küsimus.

„Küll sinul, Nähkö, on täna palju küsimusi!” imestas memm. „Mis seal ikka – muru hooldamise põhitõdedeks on õige niitesagedus, väetamine, kastmine, taimekaitse ja õhustamine.

Murusegude valimisel tuleb valida nii liike kui ka sorte. Tänapäeval pööratakse tähelepanu mulla parandamisele ja ettevalmistamisele ning soovatakse koostada kahe-kolme- või ka neljaliigilised segud. Igast liigist peaks kasutusel olema mitu sorti, sest taimedel on erinev talvekindlus, tihedus ning niitekõrgus, samuti erinevad nad selle poolest, kuidas keegi neist suudab haigustele vastu panna.

Aga enne mullaharimisega alustamist peab aednik teadma tulevase muru otstarvet: kas tegu on haljasala universaalmuru, esindushoonete ümbruse partermuru, kodaia-, taluõue- või hoopis staadionimuruga.

Kindlasti tuleb arvestada looduslikke tegureid – kliimat ja mulda. Mulla puhul on tähtis silmas pidada õhu-, vee- ja toiterežiimi.”

„Aga kas sa, Juulimemm, oskad täpsemalt öelda, mida siis ikkagi külvata?” tahtis väike taimetark teada.

„Eesti aiapidajal tuleb silmas pidada talvekindlust, tallatavust, muru väljanägemist ja talvekindlust,” pajatas memm. „Neid nõudmisi arvestades soovatakse mitmeid murusegusid.”

Varjumuru: 70% punane aruhein „Kauni”, 20% aasnurmikas „Esto”, 10% raihein „Sakini” ja külvinorm 1 kg /30 – 50 m² (see on ruutmeetrile).

Klassikaline muru: 45% punane aruhein „Kauni”, 45% aasnurmikas „Esto”, 10% raihein „Sakini” ja külvinorm 1 kg /30 – 50 m².

Kodumuru: 45% punane aruhein „Kauni”, 30% aasnurmikas „Esto”, 20% raihein „Sakini”, 5% valge

Üks õige muru peab kindlasti olema hea talvekindlusega, hästi vastupidav tallamisele ja sagedasele madalniitmisele. Muru peab hakkama kevadel varakult kasvama, püsima sügisel kaua roheline ja olema aeglase kasvuga ning samas vajama vähe niitmist.

ristik „Retor” ja külvinorm 1 kg/ 30 – 50 m².

Spordimuru: 60% punane aruhein „Kauni”, 20% aasnurmikas „Esto”, 20% raihein „Sakini” ja külvinorm 1 kg /30 – 50 m².”

„Ja meie talumuru – see on vist päris isemoodi?” küsis Nähkö.

Juulimemm naeratas: ta oli uhke oma loodusliku isetekkelise muru üle, milles kevaditi puhkevad või lilled ning seejärel valge ristik. Suve keskel on õuemuru täies ilus! See aga nõuab palju tööd,

Nähkö silitas pilguga valge ristiku lapikest, mille memm oli ekstra kasvama jätnud. Ta ei teadnud ega tundnud Juulimemme nimetatud peeni sorte, kuid kodumuru pehmusest oskas ta lugu pidada. Nähkö võis rohevaibal polkat keerutades tunda end rõõmsana nagu tantsulapsed suvisel tantsupeol.

HÄNILANE

Peep Veedla

Kui juhtute kollast linavästriku kohtama, siis teadke, et tegelikult pole see ei sidrunit mängiv või kollatõbine linavästrik, vaid hoopis hänilane. Linavästriku sugulane on ta aga küll ja mitmes teises keeles kannabki tegelikult nimetust „kollane linavästrik”. Näiteks soome ja vene keeles. Eesti keeles kandis ta aga aastakümneid tagasi lambahänilase nime. Mitte, et ta kuidagi lamba moodi välja näeks – välja näeb ikka linavästriku moodi. Aga elupaigaks valib hänilane sageli lambakoplid küll ja söidab meelsasti lamba seljas ratsagi, aga mitte lusti mõttes, vaid toidu pärast. Mitte, et ta lambaid sööks, aga lammaste verd imevaid putukaid küll. Eks kariloomade läheduses ole ikka putukaid

rohkem kui mujal. Lammastel kindlasti hea meel, kui keegi neid tüütuid putukaid nahka pistab, ja nii ongi lambad ja hänilased üksteisele igati kasulikud.

Soojast troopilisest Aafrikast jõudsid esimesed hänilased siia vinduvasse põhjamaisesse kevadesse tagasi aprilli viimasel nädalal, suurem osa siiski maikuuks, kui ilmaolud juba hänilasesõbralikumaks muutusid. Juunikuuks on enamus neist jõudnud sobiva pesakoha valida, mättale kuluheina varju rohukõrtest lameda pesa meisterdada ning sellesse viis-kuus pruunitähnilist munakest poetada. Varsti on pisiperet oodata. Just juunikuu on nende kasvamise aeg. Aga ega pesas suudeta püsida kahte nädalatki, maailm vajab avasta-

Üksteisega käib elav suhtlus, „psi-iip” kostub paljudest nokkadest, vahel ka lihtsalt „psii” või „tsiip”. Kuna hänilane suurem asi laulumees pole, aitavadki need psiipsuvad kutsehüüud neid kõrva abil ära tunda.

mist! Ümberringi on ju nii palju maitsvaid putukaid, mida seni on hänilaseema ja hänilaseisa vahetpidamata pessa tassinud. Kärbsed, sääsed ja mardikad, üks maitsvam kui teine. Kui pesale mõni kahtlane tegelane juhtus lähenema, olid isa, ema ning naabrionud ja -tädid kohe kohal ning hakkamist täis soovimatut külalist peletama. Seetõttu on hänilaselapsed julged ning usuvad igas raskemas olukorras täiskasvanud hänilaste abile. Kui läheb hästi, on neil juuliks tuul tiibades ning võimalus nautida Eestimaa suve kuni augustini, mil hakatakse tasapisi Aafrika reisiks valmistuma. Ning augusti lõpus on kollaseid hänilaseparvi märgata nii

põldudel, veekogude kaldail kui ka roostikes. Üksteisega käib elav suhtlus, „psi-iip” kostub paljudest nokkadest, vahel ka lihtsalt „psii” või „tsiip”. Kuna hänilane suurem asi laulumees pole, aitavadki need psiipsuvad kutsehüüud neid kõrva abil ära tunda. Kui aga on õnne hänilase laulule peale sattuda, siis see on täitsa kuulamist väärt variatsioonirikas suhteliselt pikk ja kaunis esitus. Võiks tihemini laulda. Aga miskipärast sarnaneb ta selleski osas lätlaste rahvuslinnu linavästrikuga, et laulu kuigi sageli kuuldavale ei lase. Eks seda suurem rõõm ole meile hänilase laulust, kui seda kuulma juhtume. Juunikuus on selleks veel šansse, kikitagem kõrvu!

Fotod: Arne Ader

ERNST ÖPIK

(1893–1985)

Jaak Urmet

Ernst Öpik
Tartu tähetornis,
Zeissi refraktori
juures.

Foto: TÜ muuseum

Kui kuuleme sõna 'kosmos', kangastub meie vaimusilma ette ulmefilmidest nähtud pilt, kuidas kosmoselaev sõidab pimeduses, ümberringi helendamas tähtede täpid. Vastavalt filmi iseloomule leiavad selles pimeduses ja erinevatel planeetidel aset seikluslikud sündmused või kohtumised tulnukatega, peetakse suurejoonelisi lahinguid (nt Tulnuka-saaga, Tähesõdade-saaga) – või siis hoopis rännatakse läbi tohutute avaruuste selleks, et midagi avastada.

Enamasti öeldakse, et „kosmos on seal” ja näidatakse näpuga üles taevasse. Tegelikult on kosmos kõikjal meie ümber, veel enam, ka meie ise ühes oma koduplaneediga oleme kosmose osa. Nii nagu kõik raamatud eesti keeles on kirjutatud kõigest paarikümne tähe abil, on kogu kosmos ehk universum loodud ühtedest-samadest alusainetest ehk keemilistest elementidest. Kõik kosmoses leiduv koosneb aatomitest – koosnevad miljardid kauged või veel kaugemad tähed ja muud taevakehad, aga koosneme ka meie, inimesed.

Arusaadavalt on kosmos erakordselt põnev, aga ka erakordselt oluline valdkond, mida uurida just nimelt selle pärast, et meie planeet ühes kõigi oma asukatega on ise osa sellest. See, mis seal „üleval” toimub, mõjutab meid otseselt. Maaga kokku põrkav asteroid võib, kui on piisavalt suur, muuta kogu Maa elukeskkonda, kuni selleni välja, et inimese liik hävib ja Maa ise samuti. Üks selline räige „pauk” põhjustas 66 miljonit aastat tagasi Maal sellise loodusliku olukorra, et kõik neljalgsed loomaliigid, kes kasvasid raskemaks kui 25 kilogrammi, surid välja, sealhulgas dinosaurused. Inimest siis veel ei olnud olemas, inimese kui imetaja lähimad „sugulased” olid sel ajal väikesed rotisarnased loomad, kes suutsid urgudes peidupaika leida. Aga järgmine selline „pauk” võib olematusse pühkida inimkonna, seega on teadlastel enam kui piisavalt põhjust teleskoopide ja satelliitidega universumit uurida. Kunagi kauges tulevikus on Päikesel osaks kustuda, see tähendab, et elu Maal hävib – mis saab siis? See saatus ootab Maad nii kauges tulevikus, et inimhäälest ei suuda selleni kuluvat aega ettegi kujutada, see protsess algab nimelt 500 miljoni aasta pärast. Aga kas inimkond üldse veel isegi 100 000 aastat eksisteerib? Äkki õnnestub Maa enne teleporteerida mõne teise Päikese soojendavasse embusse?

Teadlasi, kes universumit uurivad, nimetatakse astronoomideks ja seda teadust ennast astronoomiaks.

Eesti on läbi ajaloo olnud väike rahvas ja väike riik, aga siin on juba vähemalt 19. sajandi algusest tegeldud maailma tipptasemel astronoomiaga, seda just Tartu ülikooli ja Tartu tähetorniga seonduvalt. Tegeldakse praegugi, mõne aasta eest saatsid eesti üliõpilased kosmosesse ehtsa satelliidi. Millalgi ikka jõuab kätte ka aeg, mil maailm saab mõne eestlasest kosmonaudi või kosmosereisija. Pisemat sorti taevakehasid, mis kosmoses ringi tiirutavana kannavad mõne eestlase järgi saadud nime, on juba praegu mitmeid. Üks väikeplaneet numbriga 2099 kannab näiteks eesti kõigi aegade ühe kuulsaima astronoomi Ernst Öpiku nime. Tema ongi meie seekordne suurkuju. Sündinud 1893. aastal Kundas, kolinud koos perega küllalt pea Tallinna, vaimustunud koos oma vendadega noorelt teleskoopidest, planeetidest ja muusse kosmosesse puutuvast,

moodustanud koos vendade ja ühe sõbraga Tallinnas astronoomiahuviliste ringi – nii algas Ernst Öpiku teekond astronoomia suunas. 18-aastase noormehe-
na avaldas ta oma esimese teadusliku töö, mis rääkis planeet Marsist. Kui Öpiku esimesed teadustööd olid hea harrastusastronoomi tasemel, siis kõigest 21-aastana jõudis ta teadust tehes juba maailma parimate tasemele, jäädes sinna 65 aastaks.

1912. aastal, veel Vene tsaaririigi päevil, astus Öpik Moskva ülikooli, ikka sama teadust õppima. Õpingud kulgesid hästi, ees paistis hiilgav karjäär astronoomi ja ülikooli professorina, aga siis paiskas kõik segamini Euroopat ja Venemaad haaranud Esimene maailmasõda, millele Eestis järgnes omakorda Vabadussõda. Selle asemel, et rahulikult Marsi ja Päikest uurida, tuli tal nüüd hoopis hulk aega sõjamehena kolistada mööda Venemaa avarusi. Alles 1921. aastal saabus tema ellu rahulikum tööperiood, temast sai Tartu ülikooli tähetorni astronoom-observaator. Tal õnnestus tõsta vahepeal soiku jäänud eesti täheteadus jälle tugevale rahvusvahelisele tasemele, teha ohtralt teadustööd ning käia üle maailma kolleegidega koostööd tegemas. Umbes 20 aastat kestnud viljaka tööperioodi katkestas 1939. aastal alanud Teine maailmasõda, mille käigus siirdusid kümned tuhanded eestlased välismaale. Ka Ernst Öpik läks koos perega läände, kus jäi lõpuks pidama Põhja-Iirimaa ühes väikeses linnas – seal sai temast kohaliku observatooriumi direktor. Selleks ajaks oli tema nimi ammu tuntud teiste astronoomide seas üle maailma. Põhja-Iirimaa jätkas ta oma vahepeal pooleli jäänud teadustegevust, kuni 1980-ndateni välja. Samal maal jõudis tema elu 1985. aastal ka lõpule.

Et täielikult mõista, millega Öpik tegeles, selleks oleks tegelikult tarvis enne läbi töötada palju pakse raamatuid. Öpikul on suuri saavutusi meteoornähtuste, spiraaludude ja tähtede evolutsiooni uurimise vallas ning stellaarstatistikas. On isegi öeldud, et Öpik andis olulise panuse pea kõigis astronoomia harudes. Öpik oli esimene, kes tõestas (1921), et kosmose ruum ei piirdu ainult meie galaktikaga – mil nimeks Linnutee –, vaid väljapoole seda jäävad teised galaktikad, lähim neist Andromeeda udukogu. Ühtlasi määras ta Andromeeda udukogu kauguse meie Linnuteest. Kauaks jäi see kõige täpsemaks meie galaktikast väljaspool oleva objekti kauguse mõõtmiseks. Tänapäeval hinnatakse selleks vahemaaks 2,9 miljonit valgusaastat. Valgusaasta, nagu paljudele teada, on vahemaa, mille valguskiir läbib ühe aastaga. Kui süüdata Maal hiigelprojektor Andromeeda udukogu suunas, jõuab selle valguskiir sinna 2,9 miljoni aasta pärast. Jah, seda aega ja kaugust on tõesti raske ette kujutada. Aga kosmose

mõõtkavas on see kõigest „siinsamas nurga taga”. Ühe valgusaasta pikkus kilomeetrites on 9 460 500 000 000, seega võib igäüks, kui korrutab selle arvuga 2 900 000, saada Maa kauguse Andromeeda udukogust kilomeetrites.

Teine Öpiku oluline saavutus oli see, et ta arvutas välja universumi vanuse oluliselt täpsemalt, kui seda teati enne. Nimelt arvati, et universum on „igivana”, s.o tekkinud sadade miljardite aastate eest. Öpik võttis universumi vanuse arvutamiseks esimest korda aluseks tänini teaduslikult tõsiseltvõetava meetodi, mis kujutas endast kosmose erinevate objektide vanuse võrdlust, ja avastas sel moel, et universum on palju noorem, „kõigest” mõni miljard aastat vana. See oli aastal 1933. Tänapäeval hinnatakse universumi vanuseks 14 miljardit aastat, aga nagu öeldud, Öpiku mõttesuund, vähe sellest, et oli toona uudne, on tänaseni ka ikka veel õige. Võrdluseks nende tohutute ajavahemike juurde: meie planeet tekkis 4,5 miljardit aastat tagasi, inimesed tekkisid umbes 200 000 aastat tagasi ja kirjaoskuseni jõudsid nad umbes 5000 aastat tagasi, Eesti Vabariik asutati 99 aastat tagasi. Sina sündisid, ütleme, 11 aastat tagasi. Kui paned nüüd mõttes ühele poole oma vanuse ja teisele poole 14 miljardit, siis näed, milline on sinu isikliku ajaloo suhe universumi ajalooa.

Veel üheks oluliseks Öpiku teaduslikuks saavutuseks on selgitamine, kuidas tähed – nagu meie Päike – sünnivad, eksisteerivad ja lõpuks kaovad. Samuti ülevaade sellest, mis tähtede sisemuses füüsikaliselt ja keemiliselt üldse toimub. Ka siin on Öpiku väited jäänud olulistest joontes püsima tänapäevani. Üks oluline avastus või pigem väide, millega Öpik tuli kogu maailmas lagedale esimesena, puudutas komeete. Nimelt pakkus Öpik 1932. aastal välja idee, et kuskil Päikesesüsteemi äärealadel asub suur komeetide kogum, millest aegajalt mõni eraldub ja vahel isegi meie kanti juhtub. Kuna teadus on veidi ka julm, väikeste riikide tegijad ei paista suurte riikide tegijatele sageli kätte ning Öpik ei olnud väga hakkaja oma avastusi-väiteid suurelt kuulutama, siis vajus see idee ligi 20 aastaks unustusse. 1950. aastal jõudis iseseisvalt samale mõttele hollandi astronoom Jan Oort, mõte sai tuntuks ja tänapäeval on see arvatav komeetide kogum universumi kaardile kantud Oorti pilve nime all. Ehkki pidanuks olema Öpiku pilv. Kompromissina nimetatakse seda mõnikord, eriti eesti kirjanduses, Öpiku-Oorti pilveks. Ka mõne muu avastuse või väite puhul jäi Öpik maailmakuulsuse enda nimele kogumisega hiljaks või suurrahva esindajale alla, mistõttu võib öelda, et ehkki tema nime teatakse astronoomide ringkonnas üle maailma niigi, võiks tema kuulsus olla täiesti õigustatult veelgi suurem.

RÄPIÖÖ KOOLIS

Foto: Anneli Talviste ja huvijuht Merit Puna kogust.

Täna saabus mitukümmend väikest jütsi, ise kandsin peas ma punast mütsi, räpiti, õpiti, uuriti, puuriti, söödi ja joodi, kõigil oli rõõmus tuju, kaaslaseks sõber ja madratsist voodi, koos naersime, sportisime, niisama hängisime, oli tõe ja tegu, pannkook, luule ja Kahoot, mida mängisime, inspiratsiooni jagasime, rõõmu anti meile, loovtöö sai hästi tehtud, suur tänu teile!

(Nii võttis juhtumi kokku üks räpiöö korraldajatest – **Karl-Mathias Saarse VIII a klassist**)

31. märtsil toimus Türi põhikoolis räpiöö. Kui eelmisel aastal kaheksandikud Helena Soovik ja Kadi Tamm loovtöö raames lugemisöö korraldasid, siis lootsid nad, et sellest kasvaks välja traditsioon, mida järgmised tegijad jätkaksid. Sel aastal otsustasid Karl-Mathias Saarse, Alex-Marcus Ulp ja Jaagup Luts korraldada noorematele õpilastele midagi põnevat. Lugemisöö alateemaks valiti räpp, seetõttu ristiti öö räpiöök.

Pea poolsada räpihuvilist kogunes õhtusesse koolimajja ja kõik olid elevel. VIII a klassi noormeeste kindlakäelisel juhtimisel toimus vahvaid ettevõtmisi

1. aprilli varahommikuni. Korraldajad tutvustasid räpitoetubades osalejatele erinevaid räppareid, näiteks teatakse nüüd paremini, kes on Chalice, Metsakutsu ja Reket. Kõik said proovida esimesi räpikatsetusi, tehti rühmades koostööd, valmistati esitlus teistele rühmadele, jagati saadud teadmisi, mängiti tähelepanumängu Kahoot ja lustiti mõnuga. Tõestati, et saab teha roppuste vaba räppi, mis on lõbus ajaviiteline tegevus oma parimate sõprade seltsis. Loomulikult olid taas pannkookid, sai ju võimlas sportmänge lustides energiat kulutatud. Magamine oli küll viimane asi, millele aega kulutada, kui öise koolimaja põnevused vabalt saadaval. Kuna kõik laabus sujuvalt, jäid rahule nii korraldajad kui ka osavõtjad. Kõik soovisid tulla lugemisöole ka järgmisel aastal.

MÕNED ÕPILASTE ARVAMUSED:

Heidy Jallai VIa klassist: See oli nii teistmoodi ja pealegi – kool päeval või öösel – no on ikka kaks eri asja! Nii tore oli õpitubades omi mõtteid koos kokku panna. Väga meeldis!

Heti-Ann Talviste (IVc): Kõige põnevamad olid töötoad, sest seal kuulasime muusikat, huvitav oli vanema koolikaaslase esinemine, ta tundus nii asjatundlik. Sportimine oli ka äge, rääkimata maitsvatest pannkookidest. Räpiöö oli vingel! Tegime hunnitut räppi!

Lauren Christelle Toompuu (VIa):

Käisime me räppimas – laes on emotsioonid, uut seal rõõmsalt kogemas, räpin vabalt – soovid?

Andree Ammer: Mulle meeldis töötubadest osa võtta, kus me kuulasime erinevate räpparite lugusid, tegime nendest plakateid ja saime ise ka kirjutada räppe ja neid ette kanda. Samuti meeldisid mulle sportlikud tegevused, pannkookide söömine ja tore oli koos sõpradega kaua üleval olla ning juttu ajada. Tänu räpiööle kirjutasin ka ise veel mõned räpisalmid. Ootan juba, et ka järgmisel aastal selline üritus oleks.

Õpilaste muljed kogus kokku ja pani kirja noormeeste loovtöö juhendaja **Anneli Talviste**.

VAATA FILMI ILLUMINATION
ENTERTAINMENT

ILLUMINATION
ESITLLEB

MINA SUPERVARAS3

KINODES 30. JUUNIST

VAATAFILMI.EE/SUPERVARAS3

 /DespicableMe

© 2016 UNIVERSAL STUDIOS
 UNIVERSAL
A COMCAST COMPANY

Oi velled.

MIKESSED
HIGLASED

INESE IMELISED

Foto: Eriend Štaub

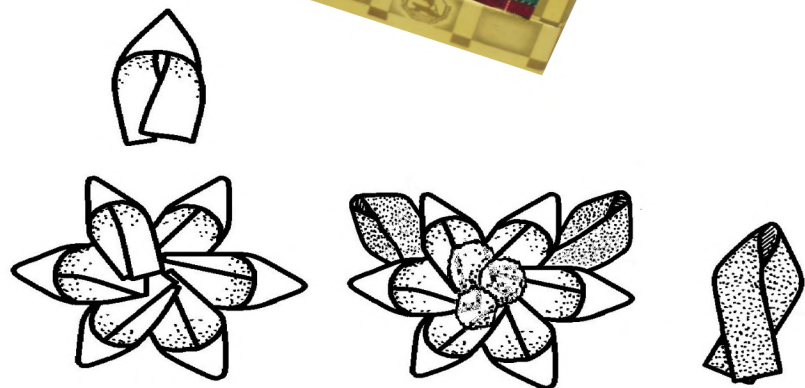

PIDULIK ROSETTKÄEVÖRU

Lully Gustavson

Kevad toob kaasa rohkesti pidulikke sündmusi. Oled ilus, kuid tahad ikka veel kenam olla. Meisterda oma piduliku riietuse juurde rosett ja kinnita see paelale. Saad armsa rosettkäevõru. Pael võiks olla nii pikk, et kinni sidudeski jääksid selle otsad rippuma. Roseti paela laiuks võiks olla 2 cm või veidi rohkem. Jälgi jooniseid ja katseta õielehtede erinevaid paigutusi. Õmble õielehed ükshaaval kokku. Varu kannatlikkust. Kui esialgu läheb halvasti, siis haruta lahti ja proovi uuesti. Roseti südamikuks sobib pärli kand koos pärliga. Sobib ka lihtsalt paelast keeratud rull.

Mustkunstnik **Ande**

MAAGILINE VEETRIKK

Juunikuus saabus kaua oodatud suvevaheaeg. Selle tähistamiseks korraldas 5A klass oma klassijuhataja Tuudori juures aiapeo. Ühiselt kaeti laud, söödi, naljatati ja mängiti.

Juuni alguse ilm oli mõnusalt soe, andes lootust ilusale suvele.

Päike kõrvetas lausa nii palavalt, et lastel tekkis kange tahtmine üks korralik veesõda maha pidada.

„Ei, ei, seda küll teha ei saa. Te jääte haigeks,” manitses Tuudor. „Juuni ilmad on veel salakavalad, maa ei ole jõudnud soojeneda.”

„Ei jää!” karjusid lapsed kooris.

„No ja mis siis, kui jäämegi,” arvas Sibülle. „Ega me seepärast ju koolist puuduma pea!”

„Jah, küll me sügiseks jälle terveks saame,” kinnitas ka Kardo.

„See on muidugi õige,” nõustus ka õpetaja. „Aga ega minu juures hästi veesõda pidada ikka ei saa. Mul on siin nii nadi vesi, et see ei taha voolata. Sellise veega ei saa ju üksteist pritsida. Lõpuks saab keegi veekamakaga vastu pead ja hoiu siis selle nutu ja hala eest!”

Lapsed vaatasid klassijuhatajat täiesti mõistmatute nägudega.

„Ta sai vist päikesepiste,” sosistas Neve-Rever kõike teadvalt.

Tuudorile ei jäänud see sosin muidugi kuulmata. Tema treenitud õpetajakõrvade eest ei jäänud ükski spikrikrabingi varjatuks, mis siin siis veel poolvaljust sosistamisest rääkida.

„Ei, ma ei saanud päikesepistet,” kinnitas ta. „Vaadake ise, kui ei usu.”

Haaranud laualt läbipaistva topsi, täitis ta selle veega ning kattis papitükiga. Aeglaselt pööras Tuudor veeklaasi ümber. Veidi vett voolas küll välja, ent kui õpetaja papist lahti lasi, jäi see klaasisuu ette. Kuigi

klaas oli tagurpidi, ei voolanud vesi sealt kuhugi!

Lapsed ei olnud aga sugugi vaimustuses.

„See on puhas füüsika,” teadis Peerend. „Õpetaja Juuro näitas meile füüsika tunnis sama katset!”

„Aga kas ta seda ka näitas?” küsis Tuudor ning libistas papitüki klaasilt ära.

Nüüd olid lapsed küll keeletud – tops oli vett täis, tagurpidi, mitte miski ei katnud klaasisuud, aga vesi ei voolanudki välja. Hakka või uskuma, et Tuudori vesi ongi veesõjaks kõlbmatu.

„Olgu, olgu, ma tegin lihtsalt nalja,” naeratas Tuudor. Justkui õpetaja sõnade kinnituseks voolas vesi ühe korraliku plärtsatusega klaasist välja. „Päike kõrvetab tõepoolest nii palavalt, et üks korralik veesõda võiks ära kuluda küll.”

Kuidas Tuudor seda tegi?

Selle triki jaoks kasutas Tuudor väikest abivahendit. Tal oli nimelt läbipaistvast plastmassist ümmargune kaas, veidi suurem kui topsisuu. Selle asetas ta papitüki ning topsi vahele. Kui ta nüüd papi ära libistas, jäi plastketas paigale ning takistas vee välja voolamist.

Samuti oli õpetaja ka topsi eelnevalt ette valmistanud, torgates selle küljele, üsna põhja lähedale, ühe pisikese augu.

Alguses hoidis ta oma sõrme augu peal. Kohe aga, kui ta sealt lahti lasi, pääses õhk topsi ning vesi voolas välja, tõugates ka plastkaane eest.

Kuna kaas oli läbipaistev, ei olnud seda näha.

Selleks, et lapsed mahakukkunud kaant ei näeks, lasi Tuudor veel langeda ämbrisse. Kaas kukkus loomulikult samuti sinna, ent ämbrit lähemalt uurima ei tulnud keegi. Maagiline oli ju vesi, mitte ämber, kuhu see lõpuks voolas!

KÕIGE EREDAM HETK ON VEEL TULEMAS!

Tartu Hugo Treffneri gümnaasiumi õpilase Anna Weidebaumi intervjuu laulupeo idee ühe autori, noore helilooja Rasmus Puuriga.

• Kuidas sai algsest ideest „Noored juured“ praegune „Mina jään“ ja mida üldse tähendab „Mina jään“?

Teekond praeguse nimeni oli üsna pikk ning me jõudsimme selleni laulu- ja tantsupeo kunstilistes toimikondades elava arutelu tulemusena. Laias laastus oli eesmärk leida ühine katuse tantsupeoga, mille pealkiri on „Koit ja Hämarik“ ja laiendada seda noorte juurte ideed, mis enne oli üsna konkreetne ja täpne. „Noorte juurte“ eesmärk oli see, et noorte laulupidu kui selline oleks võimalikult palju noorte enda nägu, et peol oleks mingisugune nooruslikum või iseäralikum vaatenurk ja seda me koos sõbra Veiko Tubinaga otsisimegi. Tahtsime, et noored oleksid kaasatud nii paljudes aspektides kui vähegi võimalik – et oleks noorte heliloojate loomingut ning ka klassikuteks saanud heliloojate nooruspõlves loodud teoseid. Samamoodi otsisime noori dirigente, et see tõi oleks noorte pidu igas tähenduses. „Mina jään“ arenes sealt edasi seda teed pidi, et noored tegelikult kinnitavad oma juured siia mulda. Ka praegused

suured tegijad on olnud kunagi noored ja ajanud oma juured maamulda, millele praegu toetume ja kinnitume. Tahaksin, et see agiteeriks mõtlema, miks siia jääda, mida siin teha ja mis on need väärtused, mida me loome.

• Kas Teie looming, mis kõlab sellel laulupeol, on samuti inspireeritud peo teemast?

Vägagi. Ma kogusin tekste, mis räägivad noorte soovist tegutseda. Kogusin kokku ligi 30 luuletust, mis teemaga haakusid ja kasutasin neist mitmeid erinevatele kooriliikidele laulude loomiseks. Enamikust sel korral asja ei saanud, aga protsessi mõttes oli see väga vajalik. Praegu ühendkooride repertuaaris olev laul „Meie“ sai täpselt samamoodi alguse. Sümfoniaorkestrite liigis tehti mulle pakkumine, et kirjutaksin ka neile midagi. Kirjutasin loo nimega „Tärgamine“. See räägib sellest, et kui sa midagi alustad, oled täis õhinat ja entusiasmi. Aga kui sa realselt pihta hakkad, tulevad tagasilöögid. Kui see aga lõpuks tehtud on, tuleb rõõm ja õhin ikka tagasi.

• Milline on Teie arvates laulu- ja tantsupeo roll tänases Eesti ühiskonnas?

Ma arvan, et see on üks väga konkreetne eestluse identiteedi hoidja, mille külge me praegustes maailma ebastabiilsetes oludes klammerdume. Laulupidu on lihtsalt üks väga selge märk, mis on püsinud algusest peale üsna ühesugusena.

• Milline on laulu- ja tantsupidude roll Teie enda elus? Mitmel laulu- või tantsupeol olete Te ise käinud või osalenud?

Olles väga pikalt olnud seal kaare all lauljana, on see minu jaoks loomulik eksistentsi osa. Tänu ürituse mastaapsusele on laulupidu inimesi liitev ja neile nii vajalik. Nii minu kui ka paljude teiste jaoks on see eksistentsiaalselt vajalik – leida teise inimesega kontakt ja kooskõla.

Olen laulnud seitsmel laulupeol ja tantsupeol ma osalejana polegi olnud, aga olen seda käinud vaatamas umbes viiel korral. Kunagi lähen sinna ka tantsijana, olen selle juba isegi plaani võtnud.

• Kui vanalt käisite oma esimesel laulupeol ja milline on eredaim mälestus?

Esimene mälestus on mul 1997. aasta tantsupeolt, aga laulupeolt on esimene mälestus aastast 1999. Esimesed mälupeodid nii lauljana kui ka muudu osalejana on eredad. Laulupeol on iga lõpukulminatsioon väga emotsionaalne ja jääb meelde. Tantsupeol on kohe alguses väga eriline see hetk, kui tantsijad valguvad staadionile. Aga ma arvan, et minu jaoks on see kõige eredam hetk tegelikult sel suvel alles tulemas.

KOKKA ISE!

Sandra Vungi tekst ja fotod

Imeilusad juunit, armsad kokkajad! Siia kuusse jääb palju toredaid sündmusi: kooliaasta lõpp, suve algus ja jaanipäev! Ma nii loodan, et juunikuus tuleb palju päikeselisi päevi. Aga elu on näidanud, et juunis on tihti ka vihmaseid päevi. Seetõttu ongi mul välja pakkuda kaks retsepti – üks sobib ideaalselt päikeselise ilmaga ja teine just selle kõledama päevaga. Head kokkamist!

Rabarberi-ürdimarinaad

Eks suviti ole ikka rabarberit külluses ja peale maitsva koogi küpsetamise on võimalik rabarberit kasutada ka marinaadi tegemisel. See annab mõnusa hapuka meki ja kellele ei meeldiks rabarber? Mina olen igatahes fänn. See lihtsalt valmiv marinaad sobib poole kilo toiduainete marineerimiseks. Minule meeldib marineerida ja grillida näiteks erinevaid seeni, suvikõrvitsat, lillkapsast, paprikat, maisi ja baklažaani. Marinaadis saad kasutada nii kuivatatud kui ka värsked ürte.

- 50 ml õli (näiteks oliiviõli)
- 2 sl suhkrut
- 30 ml palsamiädik
- 30 ml sojakastet
- 1 tl soola
- 1 sl kuivatatud punet või paar sl värsket
- 1 sl kuivatatud basiilikut või paar peotäit värsket
- 1 sl kuivatatud tüümiani või paar sl värsket
- pool sl kuivatatud rosmariini või paar sl värsket
- 100 g peeneks hakitud rabarberit (kooritud rabarberist)
- 1 punane sibul (peeneks hakitud)

Vispelda kõik koostisosad läbi. Lisa endale meelepärane kraam, mida soovid marineerida ja pane kogu kupatus ööks või mõneks tunniks kilekotti ja külmkappi.

Magushapu hiina kapsas

Usun, et nii mõnigi teist on tuttav hiina kapsaga, sest seda leidub pea igas poes. See retsept on just selline, mis vihmase ilmaga sobib. Kui kõht koriseb ja tahaks midagi maitsvat ja lihtsat. Hiina kapsas on soodne ja väga kasulik köögivilj ning temast saab valmistada ääretult hõrgu roa, mis sobib hästi näiteks riisi või miks mitte ka värsket keedukartuli juurde.

- 2 sl õli
- 650 g hiina kapsast
- 3 suurt küüslauguküünt
- pool tl purustatud musta pipart
- 2 tl suhkrut
- 2 tl õunaädik
- 2 sl sojakastet
- 2 sl tomatipastat

Aja suurem pann kuumaks (vokkpann on ideaalne). Lisa õli ja ribadeks lõigatud hiina kapsas. Prae paar minutit, kuni kapsas hakkab kergelt kuldpruuniks minema. Lisa peeneks hakitud küüslauguküüned, pipar ja suhkur. Prae minutike. Lisa äädikas, sojakaste ja tomatipasta. Prae veel paar minutit, kuni vedelikku on vähemaks jäänud. Serveeri riisi või muu meelepärasega.

VÄIKE JUUNIRIIN

#94
05.2017

Lembitu mõistatus

Soe suvi tõi kaasa ka pulmakellade helina.

Pea iga laps oli mõnda pulma kutsunud - kellel abiellusid vanemate sõbrad, kellel suurem õde või vend. Oli ka neid lapsi, kelle ema või isa endale uue kaaslase leidsid.

Ainult Cassandra ei olnud oma elus veel kordagi pulmakutset saanud.

"Ma järgmine nädalavahetus õue ei saa tulla, ma lähen pulma," kuulutas ta siiski ühel päeval.

"Ohhoo! Kelle pulma?" tundsid lapsed huvi.

"Ee... Minu isa sõber abiellub oma lese õega," väitis tüdruk.

"Sa valetad!" oli Neve Rever kindel, "Pealegi ei ole see Eestis üldse lubatudki!"

Miks?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahenduseks on, et Lembit ütles: "Me saame tasuta õhtusöögi!" Kui kingiks on tasuta õhtusöök, on see väide õige ning administraator peaks andma tasuta massaaži. Kui aga vale, siis peaks kingituseks olema tasuta õhtusöök - mis muudab selle jällegi õigeks.

Seekordse vastuseni jõudmiseks on aega terve kuu - lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

1. Meie populaarsete murusegude koostises on rohkesti

- a) sinist lina
- b) rohelist orasheina
- c) punast aruheina

2. Hänilased talvitavad

- a) Aafrikas
- b) Hispaanias
- c) Itaalias

3. Universumi vanuseks hinnatakse tänapäeval

- a) 14 tuhat aastat
- b) 14 miljardit aastat
- c) 14 miljonit aastat

4. Rasmus Puur kirjutas laulupeo ühendkooridele laulu

- a) „Teie“
- b) „Meie“
- c) „Mina“

5. Toronto Eesti kool loodi aastal

- a) 1849
- b) 1994
- c) 1949

6. Tartlaste Lapsepõlve auhinna võitis tänavu

- a) Reeli Reinaus
- b) Piret Raud
- c) Kairi Look

7. Jaak Urmet pälvis sel kevadel

- a) Mütsi preemia
- b) Vesti aumärgi
- c) Muhvi auhinna

8. Türi Põhikool korraldas tänavu

- a) Pungihommiku
- b) Räpiöö
- c) Rokiõhtu

Vastused leiate samast ajakirjanumbrist.

Õigete vastuste saatjate vahel loosime välja lähedaid auhinnaraamatuid!

Ootame vastuseid hiljemalt 5. juuliks 2073! Interneti teel vastajatel palume juurde lisada ka oma TAVAposti aadress!

Kirjutas ja kogus **Jüri Paet**

PAETISME

**Kas piimahambad tekivad liigest piima-
joomisest?**

Narkomaan sööb kooki doosiga.

Tühi kõht ja täis pea - kumbki pole elus hea.

Vara tööle, hilja voodi pole enam üldse moodis.

**Lehma palve: „Meie igapäevast heina anna
meile, peremees!”**

Narri meest, aga mitte mehe palka.

Koer lendas uperkuuti.

Miks vaadatakse ainult läbi sõrmede, aga mitte
läbi varvaste?

Mul on täitsa kama, mis meie rahvustoit on.

Mõttepärleid sigatsejatele ei loobita.

...

**Aeg lendab kiiresti. Ma olen juba kümme
aastat kahekümne viie aastane.**

Elu on ühesuunaline liiklus.

**Vanemad ei kasvata enam lapsi, vaid
finantseerivad neid.**

Mul on hea mälu, ainult et lühike.

**Kui sa ei suuda uppumat päästa, siis ära
vähemalt teda sega.**

Ära unusta kunagi sõpru, eriti neid, kes sulle
võlgu on.

**Proovi mõelda nii, et sul ei ole õigus, ja sa
veendud, kui raske on seda uskuda.**

Kiirete otsuste tegemiseks tuleb kaua mõelda.

**Parem nõustuda kui hakata pärast seletama,
miks sa vastu olid.**

Ostes lehma, veenduge, et ka lehma saba
oleks hinna sees.

NAERU-USS

Väike Juku on esmakordselt koos emaga laulupeol.
„Vaata, ema: see onu seal kõrges puldis on vist väga tugev ja hirmuäratav!” osutab poiss koorijuhi poole.
„Jah, see on väga kuulus dirigent,” nõustub ema. „Aga miks ta sinu meelest hirmuäratav on?”
„Vaata ise,” selgitab Juku, „kõik lauljad hakkavad kohe häält tegema, kui see onu neid kepiga ähvardab, ja julgevad vait jääda alles siis, kui ta on seda keppi enam ei näita.”

„Aitäh, vanaisa, et sa mulle sünnipäevaks pasuna kinkisid! See muutis mu elu palju rikkamaks!”
„Pole tänu väärt, Juku! See oli ju ainult kahe-eurone mänguasjake!”
„Jah, aga naabrid annavad mulle igal hommikul kolm eurot, et ma ainult seda pardihäälega pasunat ei puhuks!”

Viimasel koolipäeval ulatab Juku vastumeelselt isale oma klassitunnistuse.
Isa uurib seda ning hüüatab: „Matemaatika – kaks, loodusteadus – kaks, emakeel – kaks, laulmine... viis! No kujutage ette, selline ohmu – ja laulab ka veel!”

HELERIIN
KOLBAK

Pelgulinna
Gümnaasium

„Juku, kuidas sul tänane tunnikontroll läks?” küsib ema.
„Halvasti! Kõiges on süüdi see, et Ivo Linna pole peaminister!”
„Mis siis sellest? Lauljad ei peagi ministrid olema!”
„Jah, aga mina kirjutasin tunnikontrollis, et meie peaminister on Ivo Linna!”

Ukse kell heliseb. Juku tõuseb klaveritoolilt ja läheb esikusse ust avama.
„Kes seal on?” küsib ta.
„Politsei!”
„Meie pole politseid kutsunud!”
„Aga teie naabrid kutsusid: nende andmetel mõnitatakse siin juba mitu tundi kedagi Mozarti nimelist!”

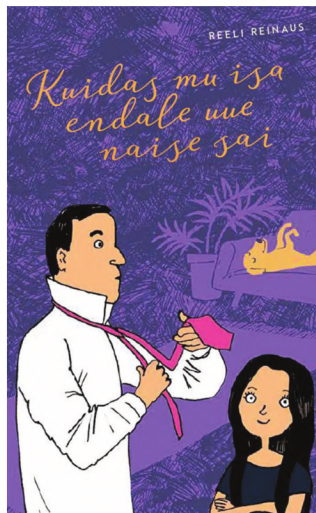
„Õpetaja, miks te alati akna alla seisma lähete, kui ma laulan?”
„Selleks, et möödujad ei arvaks, et ma sind peksan, Juku!”

„Eile öösel läksid meie naabrid täitsa peast segi – koidikuni muudkui karjusid, kolkisid radiaatoreid ja tagusid rusikatega vastu seinat!”
„Miks sa, Juku, siis politseid ei kutsunud korda looma?”
„Ah, ei mina viitsinud sihukeste asjadega tegelda – mängisin aga rahumeeli oma saksofoni edasi!”

Juku on palutud külalistele muusikalist meelelahutust pakkuma ning pusib midagi klaveriklahvidel. Ta ema märkab äkki, et üks ta külalistest kuulab Juku klaverimängu kinnisilmi.
„Kas teile meeldib hea muusika?” küsib ta külaliselt viisaka sosinaga.
„Jajah, muidugi meeldib!” ehmub külaline. „Aga ärge laske ennast sellest segada – las aga laps mängib edasi!”

„Vaata minu noorpõlves kuulati ikka ilusat muusikat,” ohkab vanaema. „Aga sina, Juku, ei kuula raadiost ju muusikat, vaid mingit kilinat-kolinat!”
„Vanaema, aga raadio praegu ei mängigi! See on hoopis ema, kes teeb kõõgis mikseriga vahukoort!”

Emajõelinna lastekirjanduse auhind

Tartlased andsid sel kevadel juba kolmandat korda välja oma lastekirjanduse auhinna. Ülikoolilinna lastekirjanduse preemia kannab ilusat nime – **Lapsepõlve auhind** – ning selle väljaandmist korraldab **Tartu Linnaraamatukogu** koos **Tartu Mänguasjamuuseumiga**.

Tänavusel raamatu ja roosi päeval anti mänguasjamuuseumi Teatri kodus Lapsepõlve auhind üle **Reeli Reinausile**, kelle raamat „Kuidas mu isa endale uue naise sai“ tunnistas žürii aasta parimaks lasteraamatuks. Humoorikale jutustusele tegi lõbusad illustratsioonid **Marja-Liisa Plats**. Raamat ilmus kirjastuse **Tänapäev** kaudu ning oli ka sama kirjastuse ja Eesti Lastekirjanduse Keskuse korraldatud lastejutuvõistluse võidutöö.

Veel üks Tartumaa auhind

Juba alates aastast 1988 annab **Luunja vallavalitsus** koos kohaliku keskkooliga välja **Karl Eduard Söödi** nimelist lasteluuleauhinda. Tänavuse lasteluule aastaauhinna pälvis **Aidi Vallik** raamatuga „**Imelised inimesed**“. Nagu luunjalastel kenaks kombeks, premeeriti ka luulekogu illustraatorit **Ott Vallikut**.

UUDISED

Saabastega kass seikleb suvel Haapsalus

Iloni Imedemaal tasub vaatamas ja lustimas käia aastaringelt, kuid suvi on kuurordilinnas Haapsalus teadagi eriti magus aeg. Sellel suvel tehakse Iloni Imedemaal ka teatrit: **5. – 23. juulini** mängitakse Imedemaa **õuel Miksteatri** koguperelavastust „**Saabastega kass**“. Muinasjututöötlaste **tegi Donald Tomberg** ning lavastajaks on **Kristo Toots**. Piletid on juba müügil Piletilevis ja Piletimaailmas ning Iloni Imedemaa kassas. Muide, teatripilet annab ühtlasi võimaluse ühekordseks poole soodsamaks Iloni Imedemaa külastuseks aasta lõpuni.

Täiendav info: www.salm.ee ja www.miksteater.ee

Jaak Urmet sai Muhvi!

Hea Lapse lugejad on juba harjunud sellega, et kirjanik **Jaak Urmet** tutvustab ajakirjas neile nii uuemast kui ka vanemast ajast pärit suurkujusid, teiste hulgas muidugi ka lastekirjanikke. Nii mõnigi on ehk juhtunud vaatama ka Tallinna TV saatesarja „Inimese mõõde“, milles Jaak Urmet tutvustab samuti sõna ja pildiga meie lastekirjanduse tegijaid. Eesti Lastekirjanduse Keskus leidis, et tänavune **Muhvi auhind** peab kuuluma just temale. Muhvi auhinda

hakati välja andma alates aastast 2001 ning selle toreda preemiaga tunnustatakse neid, kes on eesti lastekirjandust kõige paremini ajakirjanduses tutvustanud. Palju õnne, onu Jaak!

AVASTA ENDAS GEENIUS!

Riina Rammo

KULLDLÕNGAD JA KULLAKETRAMINE

Kedervarrega
lina ketramine
keskajal.
Joonistas:
Jaana Ratas.

Muinasjutt kurjast nõiast, kes sundis kolme kuningatart enda kasuks tööle ja lasi neil kuldlinu lõngaks kedrata, on laialt levinud ja kindlasti ka enamikule lugejatest teada. Teise versiooni järgi pidi talutüdruk printsile mehelemineku nimel kuldlõngaks ketrama õled. Mida

Kuldpaal Niguliste muuseumi Maarja reifaabliit (15. sajand), Eesti Kunstimuuseum. Foto: Kerthu Palginõmm.

tähendab ketramine ja kas päriselt saab kulda kedrata?

Ketramine on tegevus, mille tulemusena valmib lõng. Kiviajast saati kasutasid inimesed ketramiseks kedervart. Nimetatud tööriist koosneb pulgakesest ja selle küljes olevast sümmeetrilisest raskusest ehk kedrast. Kui kedervars pöörlema panna, siis keerab see pundile lahtistele kiudude keeru peale ja tulemuseks on vastupidav lõng. Ketra on tarvis selleks, et vars kiiresti ja ühtlaselt pöörleks. Veel 500 aastat tagasi ehk keskaja lõpus tehti Eesti aladel suurem osa lõnga kedervarre abil, vokk kodunes alles hiljem. Rõivaste valmistamiseks kedrati enamasti lamba villa ja lina.

Rikkamad ja edevad ühiskonna liikmed, kel oli piisavalt raha, muretsevad garderoobi jaoks kaupmeestelt lisaks kaugelt maalt toodud luksuslikku siidi. Kõige hinnalisemad siidkangad olid kaunistatud keeruliste metallniitidest sisse kootud mustritega. Nüüd jõuamegi kullaketramise juurde. Nimelt valmistati selliseid

Tänapäevaste vahenditega tehtud rekonstruktsioon. Paela ja foto autor: Jaana Ratas.

Tartu toomkirikust leitud siidist brokaatpaela katke. Foto: Jaana Ratas.

lõngu sageli just kullast ja nendega kaunistatud kangaid nimetatakse brokaadiks või ka „kuldkangasteks”.

Arheoloogid on Tartust leidnud üksikuid kuldkangaste ja -paelte katkeid. Ilmselt polnud hinnaline brokaat keskkaegse linna elanike hulgas väga levinud, vaid seda said lubada endale vähesed. Üks hiliskeskkaegne paelajupp avastati Tartu toomkirikus toimunud kaevamistel. Ilmselt kaunistas see mõne sinna maetud tähtsa isiku matuserüüd.

Tänapäevaks on kullasära tuhmunud ja pisikesest pruuniks tõmbunud katkest on raske midagi välja lugeda. Alles mikroskoobiga uurides saab teada, kui peen ja oskuslik töö see „kullaketramine” olla võis. Kogu protsessi jaoks oli vaja mitut väljaõppinud meistrit.

Piki toomkiriku paela kulgevad kolme vööndina kuus metallniiti. Nende valmistamiseks on siidniidi ümber kedratud väga peen metallriba. Riba on vaid 0,2 mm lai ja väga õhuke. Isegi sellise lihtsa ja kitsa paela kudumiseks kulus sellist riba kilomeetri viisi! Metall keemilist koostist uurides tuli välja, et päris puhas kuld see siiski pole. Tegelikult on kasutatud hõbeplekki, mis on kaetud imeõhukese kullakihihiga. Selline kooslus oli keskajal väga tavaline. Nii sai kulude pealt kokku hoida, sest kuld oli ka toona teistest metallidest kallim.

Pika ja peene plekiriba tegijaks sai olla ainult tõeliselt osav ja kogenud meister. Võimalikke valmistusviise oli mitmeid ja tänapäeval päris kindlalt ei teatagi, kuidas seda tehti. Ühe võimalusena vasardati hõbe haamriga paberõhukeseks plekiks, mis kaeti kullaga. Püsiva ja vastupidava kullakihi saavutamiseks pidi

Kedervars, millega kedratakse lambavilla. Kedervars ja foto: Jaana Ratas.

teadma õigeid nippe ja retsepti. Seejärel lõigati plekk peenteks ribadeks, seda võidi teha näiteks suurte plekikäaridega. Siinjuures oli miinuseks asjaolu, et toormeks olev plekitükk polnud väga suur. Nii olid ka saadud ribad lühikesed ja neid pidi iga natukese aja järel jätkama. Teine võimalus ribade saamiseks oli vasardada lamedaks või rullide vahelt läbi lasta hoopis kullatud hõbetraat. Pikkust sai sel kombel ribale tunduvalt rohkem.

Lõpuks pidi selle õhukese plekiriba saama lõnga ümber. Tegelikult on see tunduvalt raskem kui esmapilgul arvata võiks. Tulemus pidi olema ühtlane, sest vead oleks kohe silma torganud. Ühe võimalusena kedrati see siidist südamiku ümber lihtsalt kedervarre abiga. Vokiga, mille tempo on tunduvalt kiirem, oleks see ilmselt

keerulisem. Kuldlõnga ketramine vajas kindlat kätt, vilumust ja täpsust. Ilmselt pidi päris pikalt harjutama, enne kui sinust sai tõeline meister. On teada, et „kullaketrajad” olid kõrgelt hinnatud käsitöölised, kellele tasuti heldelt. Hiliskeskajal paiknesid keskused, kus nii kuldlõngu kui ka kuldkangast valmistati, Lõuna-Euroopas Vahemere piirkonnas ja Lähis-Idas.

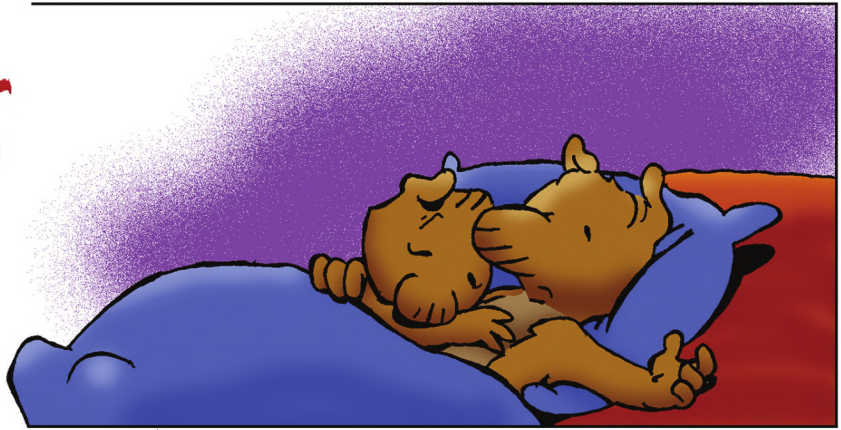
Tulles tagasi alguses mainitud muinasjutu juurde, siis pole muidugi kindel, et seal kindlasti just brokaatlõnga valmistamist silmas peeti. Igatahes on selge, et igaüks sellega kindlasti hakkama ei saanud ja see vajas maast-madalast harjutamist.

KÜSIMUS:

Kust tuleb siidniidi valmistamiseks vajaminevat kiud?

TRIBU-LIINE

Thomas Schelleke

„Särts – kosmose kangelane”

KOSMOSESEIKLUS JA KOLLASED KÄSILASED

No nii, kauaoodatud suvi on viimaks käes! Alguses tundub suvi alati lõputu, aga kuna aeg liigub tegelikult lennates (uskuge vanemaid inimesi, see on tõsi!), siis võtke igast suvepäevast maksimum, et augusti lõpus koolikotti pakkides vaatate rahuloleva naeratusega toa nurgas seisvat eredate mälestuste kasti (see võib olla ka kujuteldav), mis on ääreni täis ja ajab ülegi.

Suviste mälestuste hulka kuuluvad ka kinoelamused, sest kes siis kogu aeg päikese käes olla jaksab! Pealegi pole liiga palju valusat päikest ka üleliia tervislik. Juunikuistest tükkidest vaatame kiirelt üle kaks asja. Esmalt eesti keelde pandud animaseiklus „**Särts – kosmose kangelane**”. See lugu viib meid kaugete planeedile Bana, mille rahumeelsed elanikud elavad kurja sõjapealiku Zongi hirmuvalitsuse all. Kuninglik perekond on vangistatud ning näib, et viimne kui lootus on kadunud. Kuni päevani, mil kangelastegudest unistav Särts saab teada, et ta on ka ise kõrgest soost ning et just tema võib olla see, kes päästaks oma koduplaneedi. Loomulikult ei möödu suured seiklused ka paraja hulga koomiliste sekeldusteta.

Sama kehtib kuu teise joonisfilmi „**Mina, supervaras 3**” puhul. Nüüdseks teavad küll kõik kollaseid käsilasi ning ka nende peremeest, suure ninaga saherdajat nimega Gru. Seekordses loos saavad Gru,

„Mina, supervaras 3”

tüdrukud ja käsilased teada, et mehel on olemas kaksikvend, kel nimeks Dru! Näo poolest sarnased, aga sellega ka nende sarnasused lõpevad (Dru on näiteks juuksed!). Mida kõike nende kahe kohtumine ja üks vanamoodne kurikael kokku keedavad, seda näete juba kinosaalis. Nagu ikka, räägivad sellegi animafilmi tege-lased maailma kõige ilusamas ehk eesti keeles.

Suvesse mahuvad veel Ämblikmees, Pikne McQueen, transformerid, telefonis oma elu elavad emotikonid ja paljud muud. Aga sellest kõigest räägime juba järgmises numbris. Kohtumiseni kinos!

Kinokuju

TEADUSRINGIS SAAB TOREDAID KATSEID TEHA

Nimi: Lee Tamm
 Vanus: 7a
 Lasteaed: Tallinna Päikesejänku Lasteaed
 Elukoht: Nõmme

• **Palun räägi oma hobist!**

Teadus on väga tore. Mulle meeldib ta sellepärast, et see annab nii palju uusi tarkusi ja meil on nii tore õpetaja. Seal on mul toredad sõbrad, kellega saab mõelda paljudest küsimustest, mis õpetaja esitab. Teaduse tund näeb välja selline, et õpetaja teeb kolm või neli katset ja me peame arvama, kuidas see niimoodi toimib. Ja hiljem, kui me oleme õigesti ära arvanud, siis õpetaja seletab täpsemalt, kuidas ja miks see katse toimis.

• **Mis teeb selle kõige huvitavamaks?**

See, et teadusringis saab ise nii palju toredaid katseid teha. Aga kõiki katseid ei saa ise teha, kuna mõned on liiga ohtlikud.

• **Kus sa sellega tegeled?**

Ma tegelen sellega enda lasteaias olevas teadusringis, kus õpetaja Mario mind õpetab.

• **On sul ka eeskujusid sellel alal?**

Ma ei oska sellele vastata, sest leian, et ei tahaks iialgi kellegi teise moodi olla. Mulle meeldib olla mina ise.

• **Kas oled pidanud seoses teadusringiga millestki loobuma ka?**

Jah, olen küll! Poolest lõunauinakust, mis meil lasteaias on.

• **Millised on sinu saavutused?**

Neid veel ei ole, sest ma olen alles liiga noor.

• **Millega sa veel peale teaduse tegeled?**

Ma tegelen nii joonistamise kui ka laulmisega. Samas meeldib mulle ka jalgpall... Ah jaa, kodus meeldib mulle näiteks legodega mängida ja ka ristsõnu lahendada. Ja ma armastan ka puhkepäeviti varakult ärgata, sest siis vaatan ma tavaliselt multikaid.

• **Kas sa tahad teadusega ka edaspidi tegelda või on sul mõni muu plaan?**

Ma arvan, et tahaksin tulevikus pigem ratsutama hakata.

• **Mida ütleksid lõpetuseks?**

Ma ei oskagi nii äkki lõpetuseks midagi öelda, aga soovin kõigile ilusat suve!

Leega vestles **Anna-Maria Uulma**

Ilmarändurist hümnilaulja uhke rekord

Üpris omapärase, kuid ilusa saavutusega sai hakkama 11-aastane Kanada tüdruk Capri Everitt, kes otsustas pärast ühe kodutest lastest jutustava raamatu läbilugemist neile oma jõu ja nõuga appi minna. Capri õppis selgeks paljude riikide hümnid ning võttis koos vanematega ette pika teekonna, et erinevates maades asuvate SOS-lastekülade jaoks raha koguda. Reis algas novembris 2015 Kanada pealinnast Ottawast, kus Capri esitas oma kodumaa hümnid. Järgmisena astus ta suure rahvahulga ette USA pealinnas Washingtonis, kus esines Ameerika hümniga kohaliku pesapallivõistluse eel. Aasta jooksul õppis muusikalne tüdruk selgeks tervelt 76 rahvushümni ning esitas neid nii Inglismaal, Iirimaa, Rootsis, Kreekas, Lõuna-Aafrikas, Austraalias kui paljudes teistes maades. 2017. aastal kanti Capri Everitt Guinnessi rekordite raamatusse: enne teda polnud keegi aasta jooksul nii palju rahvushümne erinevates riikides esitanud. Tüdruk ütles, et kasutas hümnide õppimisel *youtube*’i abi, kuid tunnistas, et mõnes keeles oli ikka väga raske laulda.

Videomängude vintskeim sangar

Video- mänged vahelduvad, kuid mõni neist ei kaota ka aastatega populaarsust. Kõige kauem on videomängusangarina vastu pidanud Superman, kelle stažina pandi Guinnessi rekordite raamatusse kirja 38 aastat ja 62 päeva. Videomängu-Supermani debüüt toimus 1978. aastal – samaaegselt samanimelise filmi esilinastusega.

Video- mängude on maailmas muidugi musttuhat, kui mitte mustmiljon, ning neid tuleb pidevalt juurde. Mängude

Saade, mis valmis kalade keskel

ajakirjanik laskus koos oma abilistega kolme meetri sügavusse akvaariumisse ning andis seal eetrisse saate, mis kestis 5 tundi, 25 minutit ja 25 sekundit. Stu laskis kõlada muusikal, mängis ette varem salvestatud intervjuusid ja vestles raadiokuulajatega hiigelsuures akvaariumis, laskmata end segada haidel ega teistel mere-elukatel, kes 11-miljonit liitrit vett sisaldavas veekogus ringi saalisid. Muidugi oli tal abiks mitu asjatundjat, kes uljast ajakirjanikku vee all toetasid ning nõustasid. Guinnessi rekordite raamat nimetas Stu Tolani ettevõtmise maailma kõige pikemaks veealuseks raadiosaateks.

Araabia Ühendemiraalides asuvas Dubai Palmi puhkekeskuses püstitas raadiomees Stu Tolan õige kummalise rekordi: tuukri-varustusega

SIIT JA SEALT

Barbinduse rekordid

Asjatundjad väidavad, et maailmas on vähemalt 100 000 inimest, kes koguvad Barbie’sid. Küllap on igal tüdrukul oma väike nukukollektsioon, kuid kõige kirglikumad koguvad on siiski täiskasvanud – teadagi on neil kui palka saavatel olenditel seda kergem teha kui lastel. Barbie sündis 9. märtsil 1959 ning tema eakaaslastest tüdrukud

saavad juba paari aasta pärast kuuekümnesteks. Maailma suurima Barbie’de kollektsiooni omanikuks on tunnistatud sakslanna Bettina Dorfmann, kellel on kodus 15 000 erinevat Barbie’t. Oma esimese nuku sai Bettina oma 5. sünnipäevaks aastal 1966, kuid see polnud mudilase pettumuseks mitte Barbie, vaid selle sõbratar Midge. Nüüdseks on Bettina kogus hulganisti nii printsessidest kui ka modellidest Barbie’sid, kuid oma kollektsiooni ehteks peab ta lihtsas triibulises ujumistrikoo nukku – see ongi maailma esimene Barbie. Maailma kõige kallimaks Barbie’ks peetakse aga eritellimusel valmistatud nukku, mis müüdi 2010.a. New Yorki oksionil ära 302500 dollari eest.

Maailmakuulsuse poisipõlv

Roald Dahl on olnud pikka aega paljude laste lemmikirjanik – kellele meeldib „Suur sõbralik hiiglane”, kellele „Charlie ja šokolaadivabrik”, kellele „Matilda”. Kirjastuse **Draakon & Kuu** äsja ilmutatud raamatust „**Poiss. Lapsepõlvelood**” saame aga teada sellest, missugune oli tulevase maailmakuulsuse lapsepõlv. Suvitame koos väikese Roaldiga Norras, elame üle autoõnnetuse ja saame teada, kuidas Inglismaa kuulsates poistekoolides õpetajat pahandanud lapsi karistati. Muide, ega väike Roald just paipoiss olnudki, aga seda huvitavam on tema lapsepõlvelugu lugeda. Saame teada, kuidas tulevasel kirjanikul tekkis juba lapsepõlves „Charlie ja šokolaadivabriku” kirjutamise idee. Raamatu tõlkis **Leelo Märjamaa**.

tav. Ottoline, nagu ehk mäletad, elab koos väikese karvase olevusega, keda kutsutakse härra Munroe'ks ning kes aitas teda püüda juveelivargana tuntud Kollast Kassi ja pääseda Hammersteinide Hobuse kummituse käest. Uues jutustuses „**Ottoline merel**” otsustab tüdruk raamatu „Tuulevilin” ahvatlusele minna koos härra Munroe'ga puhkereisile Norrasse. Selgub, et laevareisigi võib teha põidlaküüdiga! Seiklustest teadagi puudust ei tule ning Pipraveski Pilvelõhkujasse tagasi jõudmisega tuleb Ottoline'il tükk tegemist!

Väike tulelohe teeb detektiivitööd

Saksa kirjaniku **Ingo Siegneri** „**Väike lohe Kookospähkel ja vägevad viikingid**” jutustab põneva loo pisikesest punasest lohepoisist, kes koos sõpradega elab üksikul saarel, kuhu ootamatult saabub viikingilaev, jättes saarele maha Gudrödi – ühe oma viikingitest, keda ta kaaslased kahtlustavad koletusvarguses. Kookospähkel otsustab koos õgardlohe Oskari ja metssea Matildaga välja selgitada, kes võis tegelikult vargusega hakkama saada, ning pärast põnevaid seiklusi ongi neil tõeline süüdlane teada. Lustaka loomapõneviiku tõlkis **Ave Pölenik-Schweiger** ning andis **välja Ajakirjade Kirjastus**.

Lõbus käsiraamat kroonilistele hilinejatele

Kuigi keegi meist ei soovi ju koolitundidesse hilineda, tuleb seda vahel ette ka kõige korralikumatel õpilastel. Kui sind tavaliselt kooli sõidutatakse, siis ei lähe mõnikord auto käima, ja teinekord jääb buss käigust ära ning kolmandal korral on üks saabas just enne teele asumist lootusetult kadunud. **Davide Cali** raamat „**Teel kooli juhtus üks kummaline lugu**” pajatab poisist, kelle hilinemisele panid alguse hiidsipelgad, kes ta hommikusöögi nahka pistsid. Lisaks sipelgatele tuleb koolipoisil tegu ka elevantide, mädakollide ja teiste elukatega, keda kunstnik **Benjamin Chaud** on üsna värvikalt joonistanud. Kui raamat sind naerma ei aja, siis annab ta kindlasti ideid kooli hilinemas vabanduste väljamõtlemiseks.

Jälle see Ella!

Soome kirjaniku **Timo Parvela** Ella-raamatuid on eesti keeles ilmunud juba terve rida. Need, kellele hullupööra meeldisid näiteks „Ella ja sõbrad” ning „Ella ja rokkstaar”, ei pea peettuma, kui avavad **Elisabeth Arderi** tõlgitud ja Ajakirjade Kirjastuse kaudu ilmunud uudisteose „**Ella. Ettevaatust! Lapsed!**” Jutustuses kohtume taas Pate, Samppa, Tuukka ja teiste Ella klassikaaslastega, kelle koolipäevad on naljakaid sündmusi täis. Teine klass oskab igasugustesse sekeldustesse sattuda ja ka nende õpetaja pole mingi tavaline koolimeister – maailma juhtub temaga mõni lugu, mis paneb õpilased muretsema. Seekord asub Ella koos teiste lastega tegelema õpetaja kummalise haigusega, mis on märksa hullem tõi kui ostupalavik...

Ottoline läheb põidlaküüdiga merereisile

Inglise koomiksimeistri ja kirjaniku **Chris Riddelli** ja tema kangelanna Ottoline'iga oled kindlasti juba tut-

EESTI KOOL TEISELPOOL Ookeani

Leelo Tungal

Küllap tead, et meist kaugel, teispool Atlandi ookeani, asub suur ja ilus maa nimega Kanada. Ehk tead ka seda, et Kanada lippu ehib punane vahtraeht ning tema uhkuseks on võimas Niagara kosk. Kuid kas oskaside arvata, et Niagara koskest tunniajase autosõidu kaugusel asuvas Toronto linnas seisab suur hoone, kus aetakse asju puhtas eesti keeles? Välisukse kõrval olev silt ütleb, et see ongi Eesti Maja.

Selles majas tegutseb ka eesti kool – tegelikult koguni mitu: algkooli, keskkooli ja gümnaasiumi kõrval korraldatakse seal eesti keele kursuseid ka täiskasvanutele.

Teise maailmasõja ajal ja järel jõudis suur hulk Eestist põgenenud inimesi nii Rootsi, Saksamaale, USA-sse kui ka Kanadasse. Kindlasti oli raske kodumaast kaugel uut elu alustada, aga kuna tegu oli tublide ja töökate inimestega, siis avati peatselt – juba 1949. aastal – Toronto eesti kool, et mudilastena Kanadasse saabunud ja seal sündinud lapsed saaksid emakeelt õppida.

Nüüdseks on pärast sõda Torontosse saabunud lastest saanud juba vanaemad

vanaisad ja nende lastelastest paljudel on üks vanematest ingliskeelne, kuid Eesti Majas asuvas koolis käib vilgas eesti keele õppimine. Igal teisipäeval käiakse lisaks emakeele õppimisele ka laulmas, joonistamas, tantsimas ja skaudi- ning skauditööd tegemas.

Minul oli rõõm mai alguses Toronto eesti koolilastega kohtuda ja nende tublit esinemist kuulata-vaadata.

Tore oli kuulda, et ka kooliraamatukokku saabub ka Hea Laps, kuigi veidi hiljem kui Eesti koolidesse – üle ookeani on pikk tee tulla. Toronto eestlased tunnevad huvi eesti kultuurisündmuste vastu ning parajasti oli just Tallinnast postiga kohale jõudnud laste ja noorte kultuuriaasta küsitluse „Mina ka!” auhind esimese klassi poisile Stephane'ile – ja preemiaraamatuks oli juhuse tahtel minu „Lumemees Ludvigi õnn”, nii et Stephane'il oli, kuhu autogrammi küsida.

Toronto laululastelgi oli hea uudis: nende koor pääses tihedast konkursist hoolimata meie noorte laulu- ja tantsupeo esinejate sekka. Selleks tuli teadagi tõsiselt ette valmistuda. Lend üle ookeani on üsna pikk ja küllaltki kulukas, aga see-eest ootab ees ilus pidu ja palju rõõmsaid kohtumisi esivanemate maal.

Hüüame siis laulupeorongkäigus marssivate Toronto Eesti Koolikoorile rõõmsalt: „Tere tulemast!”

(Algus veebruarinumbris)

EMBLEEMID, NENDE KANDJAD JA TÄHENDUSED

KOGU LUGU

Markus Saksatamm

Lisaks politseile leidub ka eraettevõtteid, kes aitavad meie igapäevaelu turvalisemaks muuta. Turvamehi võib näha kõikjal: poodides, sadamates, lennujaamades, asutuste pääslates, sõidukitel patrullimas, liiklust reguleerimas jne. Nad ei puudu ka suurtelet üritustelt, kuhu koguneb palju inimesi. Kuna 30. juunist – 2. juulini toimub XII noorte laulu- ja tantsupidu „Mina jään”, siis oleks paslik säärastest turvafirmadest ka veidi juttu teha.

G4S EESTI AS. G4S on maailma suurim turvafirma, mis tegutseb 100 riigis. Ainuüksi meie väikeses Eestis on G4S-i töötajaid üle 2400. Nende tunnuslauseks on „Sinu eest valvel”. Just G4S on see jõud, mis tagab turvalisuse noorte laulupeol.

VIKING SECURITY AS asutati 1993 ning hetkel on seal ametis üle 300 töötaja. Embleemil olev „V” on muidugi kõnealuse ettevõtte nimetäht, aga võib ka viidata väärtustele nagu valvsus, vaprus, vastutus. Embleemi allosas asuv valge merelaine tähistab tööstaaži.

USS SECURITY EESTI AS on suurim vaid kodumaisel kapitalil põhinev turvafirma. Tunnuslause: „Turvalisus pole privileeg”.

SECURITAS EESTI AS on oma nime saanud Vana-Rooma jumalanna Securitase järgi. Algselt tähistasid kolm punast mummu tähte «S» morsetähestikus, nüüd aga tõlgendatakse neid kui kõnealuse ettevõtte kolme põhiväärtust: Ausus, Valvsus ja Abivalmidus.

CAESARI TURVATEENISTUS AS loodi juba 1994, olles seega üks vanimaid Eesti turvafirmasid. Teostab muuhulgas tehnilist valvet paljudele lasteasadele ja koolidele.

GRIFS OÜ. Grifs AG tegutseb alates 2002. aastast Lätis, 2003. aastast Leedus ja 2004. aasta lõpust ka Eestis. Ettevõtte väärtused on ausus, vastutus ja ühtsus. Embleemil on kujutatud greifi, kes oli juba 16. sajandil Liivimaa sümboliks.

SKARABEUS JULGESTUSTEENISTUS OÜ loodi 2005. aastal. Embleemil ongi kujutatud skarabeusi, keda peeti Vana-Egiptuses pühaks mardikaks. Skarabeus on õnne, töökuse ja vastupidavuse sümbol.

ARTICARD SECURITY OÜ loodi 2003. Tunnuslause: „Teie turvalisus – meie väljakutse”.

• Enne mõnele suuremale üritusele minekut tutvustada kindlasti sisekorra eeskirjadega. Mõnel üritusel on näiteks keelatud pildistada, siis maksab fotokas koju jätta. Iga kord ei lasta sisse ka oma joogi ja söögiga. Ka lemmikloomad ei ole rahvarikas kontsert kõige õigem koht. Kindlasti hoida ürituse ajal alles pilet või randmepael. Ja lepi kaaslastega kokku, kus te kohtute, kui olete üksteist silmist kaotanud. Kui aga hätta jääb, siis ära kõhkle – astu turvatöötaja juurde ja räägi mure ära! Just selleks nad seal ongi.

GET
WILD
FOR UNO

HAKKAME UNO KAARTE KUJUNDAMA!

Kui oled päikeselistel suvepäevadel mere- või järverannas isu täis supelnudja tahaksid pallimängust või rattasõidust veidi hinge tõmmata, siis lase ka elektroonilistel vidinatel natuke puhata ja otsi lauasahtlist üles Uno kaardid – nendega saad koos sõprade või oma perega mõnusasti aega viita.

Küllap oled juba kursis mängureeglitega, kuid kui soovid oma mälu värskendada, siis on igal kaardikomplektil juures ka mängureglid. Uno kaarte on teadagi mitmesuguseid ja nüüd on lisaks eelmistele – Disney Princessi, Monster High´ ning teistele komplektidele saadaval ka täiesti uue temaatikaga kaardipakid. Need kajastavad näiteks multfilme „Kiired ja vihased“ ning „Cars 3“. E-kirjadest lugu pidajatele sobivad aga kahtlemata kõige paremini Uno kaardid, mis on seotud emotikonidega. Kas tead, et „emotikon“ tuletati kahest ingliskeelsest sõnast emotion (emotsioon, tunne) ja icon ning neid kirjavahemärkidest kokku pandavaid kujutisi hakkas esimesena e-sõnumites kasutama ameeriklasest arvutiteadlane Scott Fahlmann juba 1982. aastal?

UNO® EMOJI™
DYC15

UNO® KIIRED JA VIHASED™
FDJ13

Aga huvitav oleks teada, missugused oleksid Sinu kujundatud Uno kaardid, hea lugeja? Pane oma kavand paberile või arvutisse ja saada toimetusse enne 5. juulit 2017!

Parimaid kujundajaid premeerib Rimonne erinevate Uno kaardikomplektidega!

UNO® CARS 3™
FDJ15

SÕNADEGA SÕBRUSTAMA!

Nagu teame, on sõda väga julm, inetu ja inimvaenulik nähtus, mida targad inimesed püüavad igati ära hoida. Hoopis teised on aga lood TACTIKU lauamänguga **Sõna-sõda**, mis tekitab mängijais küll põnevust ja küllap vahel ka vaidlusi, kuid eesmärk on tal rahumeelne. Sõnasõda on tempokas sõnamäng, mis nõuab nii pingelist mõttetööd kui ka kiiret reageerimisoskust, ning mõeldud on ta mängijaile **alates kaheksandast eluaastast**. Neile, kes veel lugeda ja kirjutada ei oska, jääb see mäng veidi keeruliseks. Koolilapsed võivad aga põnevasse sõnamängumaailma kaasa kutsuda ka täiskasvanuid – mängulaua taha mahub korraga kuus osavõtjat. Vihmaseid suvepäevi, kui rannas veesõda pidada ei saa, võid koos sõpradega täita

põneva Sõnasõjaga: pange aga liivakell tööle ja selgitage välja, kes on sõnade maailmas see kõige nupukam tegija! Vahvate mängukaaslaste seltsis on mõnusam ka seni tundmatute sõnadega sõprust sõlmida. Meie aga ootame seekord kirjutisi ja joonistusi teemal „**Kuidas ma lugema õppisin**“. Kes oskab korralikult lugeda, sellele pakub uus Sõnasõda rohkesti põnevust, ning parimatele kirjutajatele-joonistajatele, kes saadavad oma võistlustöö toimetusse **enne 5. juulit 2017**, lubab **Rekato** auhindadeks just Sõnasõdu. Lõbusaid sõnalahinguid, sõbrad! NB! Ärge unustage pilku heita ka Rekato veebipoodi:

www.rekato.ee

REKATO

nuud mängime...

